

Espoon kristillisen koulun opetussuunnitelma

Nimi	Espoon kristillisen koulun opetussuunnitelma
Kunta	Espoo
Koulu	Espoon kristillinen koulu
Hyväksymispäivämäärä	

SISÄLTÖ

1. PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA.	1
1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma.	1
1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet.	1
1.2.1. Perusopetuksen yhtenäisyys ja siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö.	4
1.2.2. Yhdysluokkaopetus.	4
1.2.3. Paikallinen tuntijako.	6
1.2.4. Kieliohjelma.	6
1.2.5. Valinnaisaineet.	6
1.2.6. Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma.	8
1.2.7. Opetuksen mahdolliset painotukset.	13
1.2.8. Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat.	14
1.2.9. Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa.	16
1.3. Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen.	16
2. PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA.	18
2.1. Opetuksen järjestämistä ohjaavat veloitteet.	18
2.2. Perusopetuksen arvoperusta.	19
2.3. Perusopetuksen oppimiskäsitys.	22
3. PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET.	24
3.1. Perusopetuksen tehtävä.	24
3.2. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteet.	24
3.3. Laaja-alainen osaaminen paikallisessa opetussuunnitelmassa.	26
4. YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI.	32
4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen.	34
4.2. Toimintakulttuuri ja sen kehittämistä ohjaavat periaatteet.	34
4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat.	39
4.3.1. Työtavat.	41
4.4. Opetuksen eheyttäminen.	42
4.4.1. Monialaiset oppimiskokonaisuudet.	43
5. OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN.	45
5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö.	45
5.1.1. Oppilaiden osallisuus.	46
5.1.2. Kodin ja koulun yhteistyö.	47
5.1.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa.	48

5.2. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö.	48
5.3. Opetuksen järjestämistapoja.	50
5.3.1. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu.	50
5.3.2. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus.	51
5.3.3. Joustava perusopetus.	52
5.3.4. Opetus erityisissä tilanteissa.	53
5.4. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta.	54
6. OPPIMISEN ARVIOINTI.	58
6.1. Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet.	58
6.2. Opintojen aikaisen arvioinnin toteuttaminen.	59
6.3. Päätösarvioinnin toteuttaminen.	66
6.4. Käyttäytyminen arvioinnin kohteena.	69
7. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI.	72
7.1. Yleinen tuki.	74
7.2. Tehostettu tuki.	75
7.3. Erityinen tuki.	78
7.4. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot.	85
7.5. Tulkitsemis- ja avustajapalvelut.	87
8. OPPILASHUOLTO.	88
9. KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVÄT ERITYISKYSYMYKSET.	92
10. KAKSIKIELINEN OPETUS.	93
11. ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN PERUSTUVA OPETUS.	94
12. VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA.	96
13. Vuosiluokat 1-2.	99
13.1. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen.	99
13.2. Koululaiseksi kasvaminen.	99
13.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.	99
13.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2.	100
13.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	100
13.6. Oppiaineet.	102
13.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus.	102
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.	104
Suomen kieli ja kirjallisuus.	111
13.6.2. Vieraat kielet.	117
Englanti, A1-oppimäärä.	117
Espanja, A2-oppimäärä.	118
Ranska, A2-oppimäärä.	119

13.6.3. Toinen kotimainen kieli.	120
13.6.4. Matematiikka.	121
13.6.5. Uskonto.	128
Evangelisluterilainen uskonto.	130
13.6.6. Elämäkatsomustieto.	142
13.6.7. Musiikki.	149
13.6.8. Kuvataide.	163
13.6.9. Käsityö.	168
13.6.10. Liikunta.	172
13.6.11. Oppilaanohjaus.	177
13.6.12. Ympäristöoppi.	178
14. Vuosiluokat 3-6.	193
14.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe.	193
14.2. Oppijana kehittyminen.	193
14.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.	193
14.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6.	194
14.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	194
14.6. Oppiaineet.	197
14.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus.	197
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.	199
Suomen kieli ja kirjallisuus.	226
14.6.2. Vieraat kielet.	250
Englanti, A1-oppimäärä.	250
Espanja, A2-oppimäärä.	265
Ranska, A2-oppimäärä.	274
14.6.3. Toinen kotimainen kieli.	281
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	282
14.6.4. Matematiikka.	286
14.6.5. Uskonto.	301
Evangelisluterilainen uskonto.	303
14.6.6. Elämäkatsomustieto.	339
14.6.7. Historia.	358
14.6.8. Yhteiskuntaoppi.	366
14.6.9. Musiikki.	376
14.6.10. Kuvataide.	409
14.6.11. Käsityö.	452
14.6.12. Liikunta.	467
14.6.13. Oppilaanohjaus.	482

14.6.14. Ympäristöoppi.	483
15. Vuosiluokat 7-9.	589
15.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.	589
15.2. Yhteisön jäsenenä kasvaminen.	589
15.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen.	590
15.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9.	590
15.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet.	590
15.6. Oppiaineet.	594
15.6.1. Äidinkieli ja kirjallisuus.	594
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.	596
Suomen kieli ja kirjallisuus.	612
15.6.2. Vieraat kielet.	633
Espanja, B2-oppimäärä.	633
Englanti, A1-oppimäärä.	640
Espanja, A2-oppimäärä.	651
Ranska, A2-oppimäärä.	664
15.6.3. Toinen kotimainen kieli.	674
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä.	675
15.6.4. Matematiikka.	688
15.6.5. Biologia.	734
15.6.6. Maantieto.	769
15.6.7. Fysiikka.	817
15.6.8. Kemia.	863
15.6.9. Terveystieto.	889
15.6.10. Uskonto.	914
Evangelisluterilainen uskonto.	915
15.6.11. Elämäkatsomustieto.	935
15.6.12. Historia.	952
15.6.13. Yhteiskuntaoppi.	977
15.6.14. Musiikki.	982
15.6.15. Kuvataide.	994
15.6.16. Käsityö.	999
15.6.17. Liikunta.	1003
15.6.18. Kotitalous.	1015
15.6.19. Valinnainen musiikki.	1021
15.6.20. Valinnainen kuvataide.	1026
15.6.21. Valinnainen käsityö.	1028

15.6.22. Valinnainen liikunta.	1031
15.6.23. Valinnainen kotitalous.	1032
15.6.24. Valinnainen tiede.	1034
15.6.25. Valinnainen englanti.	1035
15.6.26. Valinnainen ilmaisutaito.	1036
15.6.27. Valinnainen tieto- ja viestintäteknikka.	1037
15.6.28. Valinnainen Uskonto.	1039
15.6.29. Oppilaanohjaus.	1041

1. PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvuille, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Järjestelmän eri osat uudistuvat, jotta opetuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset koulua ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan koulun tehtävää kestävästi tulevaisuuden rakentamisessa.

1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta[1]. Perusteasiakirja on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan[2]. Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä ja koulutyötä sekä edistää yhtenäisen perusopetuksen yhdenvertaista toteutumista.

Perusopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita ja sisältöjä koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Perusteasiakirja sisältää tarpeellisilta osin myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittyy koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

[1] Perusopetuslaki (628/1998), perusopetusasetus (852/1998), valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) ja (378/2014) valtioneuvoston asetus perusopetusasetuksen muuttamisesta (423/2012)

[2] Perusopetuslaki 14 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus (422/2012) 13 §

1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä [3]. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja oppilashuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa

ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

Espoon kristillisen koulun opetussuunnitelma on laadittu paikallisesti sekä yhteistyössä kristillisten koulujen verkoston kanssa. Se rakentuu valtakunnallisten säädösten ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden linjauksille. Koulun opetussuunnitelman hyväksyy koulun johtokunta. Opetussuunnitelmatyössä on otettu huomioon myös Espoon kaupungin opetussuunnitelma.

Opetussuunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet koulun koko opettajakunta, henkilökunnan jäsenet, oppilaat ja vanhemmat. Oppilashuoltoa ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevät osuudet on laadittu yhteistyössä koulun monialaisen oppilashuoltoryhmän ja Espoon kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden kanssa. Oppilashuollon yhteisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin ohjausryhmä.

Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat

Opetussuunnitelmaa täydentävät seuraavat koulun omat suunnitelmat, jotka ovat opetussuunnitelman liitteinä:

- Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- Kestävän kehityksen suunnitelma
- Oppilaan hyvinvointisuunnitelma
- Oppilaanohjauksen suunnitelma
- Oppilashuoltosuunnitelma
- Tasa-arvo - ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma

Espoon kristillisellä koululla tarjotaan koulun omaa aamu- ja iltapäivätoimintaa. Suunnitelma sisältää aamu- ja iltapäivätoiminnan linjaukset, sisältökuvaukset ja järjestämisen periaatteet.

Kestävän kehityksen suunnitelma

Espoon kristillisen koulun kestävän kehityksen suunnitelma on osa koko Espoon kristillisen koulun kannatusyhdistyksen kestävän kehityksen suunnitelmaa. Tässä suunnitelmassa esitellään kestävän kehityksen ohjelmaa koulussa.

Oppilaan hyvinvointisuunnitelma

Oppilaan hyvinvointisuunnitelma on yksi osa koko Espoon kristillisen koulun turvallisuus- ja hyvinvointisuunnitelmaa. Turvallisuuteen yleisesti liittyvät näkökohdat on esitelty tässä laajemmassa suunnitelmassa. Oppilaan hyvinvointiosioon on sisällytetty oppilaan hyvinvointiin läheisesti liittyvät asiat:

- hyvinvoinnin tukemiseen liittyvät mallit
- oppilaan opiskelun tukeminen -suunnitelma
- tunnekasvatussuunnitelma sekä
- poissaoloihin, rangaistuskäytänteisiin, kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään sekä päihteisiin ja oppilastapaturmiin liittyvät suunnitelmat

Oppilaanohjauksen suunnitelma

Koulun oppilaanohjaus noudattelee oppilaanohjauksen mallia.

Oppilashuoltosuunnitelma

- liitteineen

Koulun tasa-arvo -ja yhdenvertaisuussuunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä.

[3] Perusopetuslaki 15 § 1 mom.

[4] Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §

[5] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004) 4 §

[6] Perusopetuslaki 15 § 1 mom.

[7] Perusopetuslaki 16 a §, 17 § ja 17 a § (642/2010)

[8] Perusopetusasetus 9 §

[9] Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

[10] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

[11] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

1.2.1. Perusopetuksen yhtenäisyys ja siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

Perusopetuksen yhtenäisyyden edistäminen ja siirtymävaiheiden yhteistyö

Espoon kristillinen koulu on yhtenäiskoulu, joka antaa perusopetusta luokilla 1-9. Koulun yhteydessä toimii päiväkotia, jossa järjestetään esiopetusta ja tarjotaan päivähoitoa 3-5-vuotiaille. Päiväkodista peruskoulun loppuun saakka jatkuva yhtenäinen oppimispolku on olennainen osa koulun identiteettiä. Yhtenäisyyttä edistetään henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien aktiivisella, yli luokka-asterajojen tapahtuvalla yhteistyöllä, yhteisellä sopimisella ja vuorovaikutuksella. Esimerkiksi koko koulua koskevat toimintamallit sovitaan yhdessä ja niitä sovelletaan ikätasoon sopivalla tavalla.

Siirtyminen päiväkodista kouluun ja alakoulusta yläkouluun tapahtuu saumattomasti oman koulun sisällä. Koulun henkilökunta yhteistyössä koulun yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kanssa tukee ryhmiä ja oppilaan tuen ryhmä tukee tarvittaessa yksittäisiä oppilaita nivelvaiheissa. Nivelvaiheiden toimintamallit ja periaatteet on esitetty tarkemmin koulun oppilashuoltosuunnitelmassa oppilaan tuen malleissa liitteessä Oppilaan hyvinvointisuunnitelma.

Oppilaan saapuessa jostakin muusta koulusta, esiopetuksesta tai päivähoitosta oppilasvalintaprosessin yhteydessä tehdään yhteistyötä oppilaan edellisen koulun tai päiväkodin kanssa. Oppilaan muuttaessa ensimmäistä kertaa Suomeen oppilas ohjataan asumiskunnan järjestämään valmistavaan opetukseen, jos oppilaan kielitaito ei riitä opiskeluun suomen kielellä.

Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä sopii nivelvaiheita valmistelemissa kokouksissaan työnjaon siitä, miten ryhmiä tuetaan siirtymävaiheissa. Oppilaiden siirtyessä esikoulusta 1. luokalle ollaan yhteydessä ensimmäisen luokan opettajaan ja siirretään tarpeelliset tiedot. 7. luokalle siirryttäessä käytetään tiedonsiirtolomaketta 7.-luokkalaisten vanhempainpalaverien pohjana. Toiselle asteelle nivelletäessä oppilaanohjaaja huolehtii tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden tietojen siirtymisestä eteenpäin.

1.2.2. Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienen vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen.

Vuorokursseittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Opiskelu yhdysluokassa voidaan toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomana perusopetusasetuksen mukaisesti. Tällöin oppimäärä määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksina jakamatta sitä vuosiluokkiin. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu voi koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyä yhdysluokkaa tai yksittäisiä oppilaita.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Espon kristillisen koulun opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä ja pääsääntöisesti ainejakoisena, kuitenkin siten, että opetusta pyritään mahdollisimman paljon eheyttämään. Koulun alemmilla luokilla suositellaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia, jolloin opetus painottaa teemaltaan ehjiä kokonaisuuksia.

Opetus voidaan toteuttaa myös yhdysluokkaopetuksena. Opetus järjestetään yhdysluokkaopetuksena, mikäli ryhmien koko ja oppilaiden tarpeet edellyttävät eri luokkatasoista yhdistettyjen opetusryhmien muodostamista. Määrittävänä tekijänä on koulun omat ryhmäkokojen suositukset. Yhdysluokkamallia käytetään myös koulun valinnaiskielen toteuttamiseksi, mikäli aloittavan kielen ryhmäkoko jää koulun suosittamaa ryhmäkokoja pienemmäksi. Johtokunta arvioi yhdessä koulun hallinnon ja oppilashuollon kanssa kulloisenkin aloittavan kielen ryhmäkoon.

Yhdysluokkien rakenne ja opiskelusuunnitelma määritellään koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Yhdysluokissa osa oppiaineista voidaan opettaa osittain vuorokurssiperiaatteella. Tällöin osa yhdysluokkien opetuksesta on vuosiluokkiin sidottua, kuten matematiikka ja muiden oppiaineiden opetus perustuu vuorolukuun, jolloin opetettavan aineen sisällöt noudattavat jommankumman luokkatason opetussuunnitelmaa. Toinen malli on muodostaa useamman luokan oppiaineiden sisällöistä luokalle sopivat kokonaisuudet opetussuunnitelmaksi. Tällöin lukuvuosisuunnitelmaan kirjaamalla pidetään huoli oppilaan oikeudesta saada opetus puuttuvissa sisällöissä toisena ajankohtana. Yhdysluokkaa muodostettaessa tehdään lukuvuosisuunnitelmaan useamman vuoden suunnitelma yhdysluokan eri luokkatasojen koulupolun jatkumisesta, nimetään vuorokursseittain opetettavat aineet ja määritellään, minkä vuosiluokan opetussuunnitelmaa eri oppiaineissa noudatetaan tai millä periaatteella luokan opetussuunnitelma on koottu. Johtokunta valvoo koulun yhdysluokkaopetusta lukuvuosisuunnitelman kautta.

1.2.3. Paikallinen tuntijako

ESPOON KRISTILLISEN KOULUN TUNTIJAKO

Oppiaine	1. lk	2. lk	3. lk	4. lk	5. lk	6. lk	7. lk	8. lk	9. lk	Yht.
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	4	4	3	4	3	42
A1-englanti	1	1	2	2	2	2	2	2	3	17
B1-ruotsi						2	1	1	2	6
Matematiikka	3	3	4	4	4	3	3	4	4	32
Ympäristöoppi	2	2	3	2	3	2				14
Biologia ja maantieto							2	3	2	7
Fysiikka ja kemia							2	2	3	7
Terveystieto							0,5	1,5	1	3
Uskonto	1	1	2	2	2	2*	2	2	2	15
Historia ja yhteiskuntaoppi				1	2	2	2	2	3	12
Musiikki	1	1	1	1	1	1	2			8
Kuvataide	1	1	1	2	1	1	2			9
Käsityö	2	2	1	2	1	1	2			11
Liikunta	2	2	2	2	2	3	2	3	2	20
Kotitalous							3			3
Taito- ja taideaineiden valinnaiset			1	1	2	2		3	2	11
Oppilaanohjaus							0,5	0,5	1	2
Valinnaiset aineet					1	1	1	2	3	9
Yhteensä	20	20	22	24	25	26	30	30	31	228
(Vapaaehtoinen A2-kieli)				*(2)	*(2)	*(2)	*(2)	*(2)	*(2)	

1.2.4. Kieliohjelma

Espeen kristillinen koulu tarjoaa seuraavia kieliä:

A1: vieras kieli, englanti, alkaen 1. luokalta

A2: valinnainen vieras kieli, alkaen 4. luokalta tai 5. luokalta vuorovuosina

B1: toinen kotimainen kieli, ruotsi, alkaen 6. luokalta

B2: valinnainen vieras kieli alkaen 8. luokalta, katso luku Valinnaiset aineet

Pääsääntöisesti vapaaehtoinen ja valinnainen kieli ovat laajuudeltaan 2 vuosiviikkotuntia lukuvuotta kohti. Vapaaehtoinen valinnainen kieli alakoulussa tarjotaan oppilaalle oman tuntimäärän lisänä. Vanhemmat yhdessä lastensa kanssa voivat vaikuttaa valinnoillaan koulussa tarjottavaan valinnaiskielen. Pääsääntöisesti oppilasryhmälle tarjotaan se valinnaiskieli, joka saa eniten kannatusta. Aloittavan uuden kieliryhmän koko on noin 15 oppilasta. Jos aloittava kieliryhmä jää reilusti alle 15 oppilaan, pohditaan, olisiko tarpeen tarjota valinnaiskieli yhdysluokkaopetuksena. Riittävä tuntimäärä tarjotaan valinnaisen A2-kielen oppilaille 4.-9. luokkien aikana ja B2-kielen oppilaille 8.-9. luokkien aikana. Suunnitelma kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.

1.2.5. Valinnaisaineet

Espeen kristillisessä koulussa valinnaisaineiden suunnittelussa ja tarjonnassa pyritään siihen, että tarjonta tukee perusopetukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja vastaa oppilaiden tarpeisiin. Valinnaisaineet kuvataan tarkemmin kunkin valinnaisaineen oppiaineosuudessa.

Alakoulun taito- ja taideaineiden valinnaiset tunnit on sijoitettu kiinteästi koulun tuntijakoon. Näin on pyritty turvaamaan käsityön, kuvataiteen ja musiikin opetuksen tasapuolinen toteutuminen. 7. luokalla on kiinteästi yhden vuosiviikkotunnin laajuinen EKK-tunti sekä

yksi yhden vuosiviikkotunnin laajuinen valinnainen aine, joka päätetään lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelmassa. EKK-tunnin sisältöihin voi kuulua mm. oppilaanohjaukseen, hyvinvointiin ja tunnetaitoihin liittyviä teemoja sekä jonkin tai joidenkin oppiaineiden oppisisältöjä.

Yläkoulun valinnaisaineissa tarjotaan runsaasti taito- ja taideaineiden kursseja. Yläkoulun taito- tai taideaineiden valinnaistunnit ovat vuosittain oppilaiden valittavissa koulun valinnaisainetarjonnasta. Oppilaille tarjotaan sekä pitkiä (2 vvh) kursseja että lyhytkursseja (alle 2 vvh). Vuosittaiset lyhytkurssit esitellään koulun lukuvuosisuunnitelmassa ja vakiintuneet kurssit koulun opetussuunnitelmassa.

Vähintään kahden vuosiviikkotunnin valinnaisaineesta annetaan arvosana päättötodistukseen. Näille vähintään kahden vuosiviikkotunnin mittaisille pitkille kursseille on laadittu tavoite- ja sisältöjen määrittelyn lisäksi arviointikriteerit arvosanalle 8. Pitkät kurssit esitellään vuosiluokkakokonaisuuden 7-9 oppiaineiden yhteydessä.

Seuraavassa taulukossa esitellään **taito- ja taideaineiden valinnaisten** kurssien yhteys yhteisiin oppiaineisiin, tuntimäärät sekä arviointitavat eri luokka-asteilla.

luokka-aste	valinnaisaine	vuosiviikko- tuntimäärä	arviointi o= osana oppiaineen arvosanaa a=arvosana päättötodistukseen
3	käsityö	1	o
4	musiikki	1	o
5	käsityö ja musiikki	1+1	o
6	käsityö ja kuvataide	1+1	o
7	valinnainen taito- ja taideaine	1	o
8	valinnainen taito- ja taideaine	2	a
9	valinnainen taito- ja taideaine	2	a

Taulukko 1. Taito- ja taideaineiden valinnaisten kurssien yhteys yhteisiin oppiaineisiin, tuntimäärät sekä arviointitavat eri luokka-asteilla

Seuraavassa taulukossa esitellään **muiden kuin taito- ja taideaineiden valinnaisten** kurssien tuntimäärät ja arviointitavat eri luokka-asteilla.

luokka-aste	valinnaisaine	vuosiviikko-tuntimäärä	arviointi
			o, osa oppiaineen arvosanaa a, arvosana päättötodistukseen h, asteikolla hyväksyty/hylätty
5	tiede, kieli tai muu	1	o tai h
6	tiede, kieli tai muu	1	o tai h
7	EKK-tunti	1	h
8	valinnainen aine	3	a
9	valinnainen aine	3	a

Taulukko 2. Muut valinnaiset aineet kuin taito- ja taideaineet, viikkotuntimäärät ja arviointi

Valinnaisaineet 8. ja 9. luokalla

Yläkoulun taito- tai taideaineiden valinnaisaineet ovat vuosittain oppilaiden valittavissa koulun valinnaisainetarjonnasta. Oppilaille tarjotaan sekä pitkiä (2 vvh) kursseja että lyhytkursseja (alle 2 vvh).

Vuosittaiset lyhytkurssit esitellään koulun lukuvuosisuunnitelmassa ja vakiintuneet kurssit koulun opetussuunnitelmassa. Pitkille kursseille on laadittu tavoite- ja sisältöjen määrittelyn lisäksi arviointikriteerit arvosanalle 8. Pitkät kurssit esitellään oppiaineiden yhteydessä luvussa *Valinnaiset aineet*. Valinnaisaineiden kuvausta päivitetään koulun omassa opetussuunnitelmassa.

Espoon kristillisessä koulussa 8. ja 9. luokalla tarjotaan valinnaisina aineina vuosittain vaihtuvia kursseja pääasiassa seuraavista oppiaineista:

- Kotitalous
- Ilmaisutaito
- Tiede
- Englanti
- Kuvataide
- Liikunta
- Uskonto
- Musiikki
- Tieto- ja viestintäteknikka

Kurssien laajuus on 1-2 vvh. Kurssien laajuudesta sekä muista mahdollisista tarjottavista kursseista tavoitteineen ja sisältöineen päätetään erikseen lukuvuosittain.

1.2.6. Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

Espoon kristillisen koulun oppilaanohjauksen malli

Espoon kristillisen koulun oppilaanohjauksen mallin on tarkoitus tuoda näkyviin oppilaan ohjauksen työnjako ja samalla varmistaa, että jokainen oppilas saa tarvittavan ohjauksen opintojensa aikana Espoon kristillisessä koulussa. Ohjauksen tavoite on tukea oppilaan oppimista ja taata sujuvan oppimispolun jatkuminen aina päiväkodista toisen asteen opintoihin saakka.

1. Ohjauksen toteutuminen käytännössä

- Henkilökohtainen ohjaus
- Luokkamuotoinen oppilaanohjaus yläkoulussa
- Tuen kolmiportaisuus oppilaanohjauksessa

2. Oppilaan ohjauksen roolit

- Oppilas
- Huoltajat
- Oppilaanohjaaja
- Rehtori
- Apulaisrehtori/virka-apulaisrehtori
- Luokanvalvoja/luokanopettaja
- Aineenopettajat
- Koulusihteeri
- Erityisopettaja/laaja-alainen erityisopettaja
- Kuraattori
- Psykologi
- Terveystenhoitaja
- Oppilaan tuen ryhmä
- Ohjauksellinen verkostoyhteistyö
- Oppilaanohjaaja

1. Ohjauksen toteutuminen käytännössä

Tässä luvussa määritellään, miten ohjausta toteutetaan koulun toimintakulttuurin kautta alakoulusta yläkouluun asti.

Henkilökohtainen ohjaus

Oppilaanohjauksen ydintehtävä on henkilökohtainen ohjaus koko perusopetuksen ajan jo ensimmäisestä luokasta alkaen. Ohjauksella tuetaan yhtenäisen koulupolun eheyttä ja jatkuvuutta. Henkilökohtaisten tapaamisten tarkoituksena on selkiyttää tulevaisuuden tavoitteita ja löytää ratkaisuja mahdollisten haasteiden voittamiseksi. Lisäksi keskustelun tavoitteena ovat persoonallisen kasvun ja kehityksen tukeminen sekä jatko-opintoihin ja ammatilliseen suuntautumiseen liittyvien asioiden käsittely sekä koulumenestyksen seuraaminen.

Yläkoulussa henkilökohtaista ohjausta antaa enimmäkseen oppilaanohjaaja, mutta ohjaukseen liittyviä keskusteluja voivat käydä muutkin koulun toimijat oman osaamisensa puitteissa. Erityisen tärkeää on, että jokainen 9. luokan oppilas pääsee keskustelemaan oppilaanohjaajansa kanssa vähintään kerran ennen yhteishakua.

Luokkamuotoinen oppilaanohjaus yläkoulussa

Valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa on määritelty sisällöt luokkamuotoisten oppilaanohjaustuntien pitämiseksi. Luokkatunnit ovat oppilaanohjaajan pitämiä ja vain erityisen painavista syistä niitä voidaan siirtää muiden kuin ammattitaitoisten oppilaanohjaajien pidettäväksi. Luokassa olisi hyvä olla tarvittavat tietotekniset valmiudet.

Tuen kolmiportaisuus oppilaanohjauksessa

Oppilaanohjauksessa pääpaino on yleisen tuen antamisessa. Yleinen tuki sisältää opetussuunnitelman mukaisen ohjauksen eri muodoissaan: luokkamuotoinen, pienryhmä- ja henkilökohtainen oppilaanohjaus. Tehostetun tuen oppilaan ohjaamisessa oppilaanohjaaja voi tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan lisätä oppilaalle annettavan henkilökohtaisen ohjauksen määrää. Joissakin tapauksissa voi myös olla hyödyllistä järjestää huoltajatapaaminen.

Erityisen tuen oppilaalle ohjauksellinen tuki voi olla tehostetun tuen lisäksi myös erityisjärjestelyjä TET-harjoitteluihin ja oppilaitostutustumisiin liittyen. Erityisen tuen ohjausta järjestetään oman opettajan, oppilaanohjaajan ja oppilashuollon yhteistyönä. Ohjauksessa tulee huomioida oppilaan tarpeet.

2. Oppilaan ohjauksen roolit

Tässä luvussa kerrotaan kunkin ohjaukseen osallistuvan tahon keskeiset tehtävät, jotta laadukas oppimisen ohjaus toteutuisi koko koulupolun ajan.

Oppilas

Oppilaan tehtävänä on oppia kantamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja oman tulevaisuutensa suunnittelusta sekä tekemään valintoja oman kehittyvän itsetuntemuksensa pohjalta.

Huoltajat

Huoltajien tehtävänä on tukea oppilaan koulupolkua ja rohkaista oppilasta ottamaan hänelle sopivia askeleita kohti tulevaisuuden koulutusta ja ammattia. Huoltajien tehtävänä on myös valvoa oppilaan arkirutiineja ja kotona tehtäviä koulutöitä sekä tehdä yhteistyötä koulun kanssa ohjaukseen liittyvissä asioissa.

Oppilaanohjaaja

Oppilaanohjaaja koordinoi koulunsa oppilaanohjausta ja on ohjauksen pedagoginen asiantuntija. Oppilaanohjaajan työtehtävistä, materiaaleista ja resursseista kerrotaan tarkemmin osiossa Oppilaanohjaajan työtehtävät.

Rehtori

Rehtori luo edellytykset onnistuneelle kokonaisuohjaukselle järjestämällä riittävät resurssit, tukemalla koulun oppilaanohjaajaa sekä muita ohjauksen kannalta keskeisiä toimijoita. Rehtori vastaa myös päättöarvioinnin kriteerien selvittämisestä opettajille sekä niiden tiedottamisesta oppilaiden huoltajille.

Apulaisrehtori/virka-apulaisrehtori

Apulaisrehtorin/virka-apulaisrehtorin rooli ja vastualueet ohjauksessa määritellään lukuvuosisuunnitelmaan vuosittain tehtävän päivituksen yhteydessä. Hänen perustehtävänsä on hoitaa yhteishakuun liittyvä tiedonsiirto.

Luokanvalvoja/luokanopettaja

Luokanvalvoja/luokanopettaja on oppilaan lähiohjaaja, joka kannustaa ja ohjaa oppilaitaan koko peruskoulun ala- ja yläluokkien ajan. Hän työskentelee oppilaidensa opintojen sujumisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi yhdessä muiden ohjauksen toimijoiden kanssa. Lähiohjaajana hän tuntee oppilaan opiskelu- ja elämäntilanteen.

Luokanvalvoja/luokanopettaja luo yhteisöllisyyttä ja turvallista opiskeluympäristöä ryhmässään. Hän on säännöllisesti yhteydessä oppilaisiin oppitunneillaan tai pitämässään tuokioissa. Tämän ohella säännölliset henkilökohtaiset tapaamiset oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa antavat luokanvalvojalle/luokanopettajalle erinomaisen oppilastuntemuksen.

Luokanvalvojan/luokanopettajan tehtävänä on myös seurata poissaoloja sekä puuttua ongelmiin mahdollisimman pian. Hän myös huolehtii asianmukaisten tietojen välittymisestä oppilaan tuen ryhmään sekä pedagogisten asiakirjojen laatimisesta ja päivityksestä yhdessä erityisopettajan kanssa.

Luokanvalvoja selvittää oppilaille päättötodistusarvosanoihin vaikuttavat asiat. Oppilaalle ja huoltajalle tulee jo 8. luokalla antaa ohjaavaa palautetta oppilaan osaamisen tasosta suhteessa päättöarvioinnin kriteerien määrittelemään hyvän osaamisen tasoon. Näin oppilaan ja hänen huoltajansa on mahdollista saada realistinen käsitys siitä, millä osa-alueilla oppilaan pitäisi vielä parantaa osaamistaan saadakseen tavoittelemansa päättöarvosanan.

Aineenopettajat

Aineenopettaja tuntee oman aineensa opiskelutekniikat ja ohjaa oppilasta oppimaan oppimisen taitoja omassa aineessaan. Hän huomioi opetuksessa ja arvioinnissa myös erilaiset oppijat. Aineenopettaja on selvillä oman aineensa jatkokoulutusmahdollisuuksista ja työelämän tarpeista, ja esittelee niitä oppitunneillaan. Hän tekee yhteistyötä jatko-opintoja tarjoavien oppilaitosten ja työelämän kanssa. Aineenopettaja myös teettää oppilailla itsearviointeja oman oppiaineensa osalta.

Koulusihteeri

Koulusihteeri tuntee koulun hallinnollisen rakenteen ja toimintakulttuurin. Asiantuntemuksensa ansiosta hän pystyy neuvomaan oppilaita tarkoituksenmukaisesti erilaisissa käytännön tilanteissa.

Erityisopettaja / laaja-alainen erityisopettaja

Yhteistyössä luokanopettajien ja aineenopettajien kanssa erityisopettaja tunnistaa erityisopetusta tarvitsevat oppilaat. Hän auttaa oppilaita löytämään omat opiskelutapansa sekä tukee luokanopettajia ja aineenopettajia monipuolisten opiskelumenetelmien käytössä sekä toteuttaa suunnitelmallisesti toimivia opetustilanteita joustavien ryhmittelyjen ja yhteisopettajuuden avulla. Erityisopettaja myös konsultoi opettajia ja huoltajia oppimiseen liittyvissä pulmatilanteissa.

Erityisopettaja huolehtii oppimisen vaikeutta mittaavien testien järjestelyistä sekä auttaa luokanvalvojia/luokanopettajia pedagogisten lausuntojen sekä tehostetun että erityisen tuen järjestämisessä.

Erityisopettaja tekee yhteistyötä oppilaanohjaajan kanssa myös oppilaan ammatinvalinnan suunnittelussa mm. joustavan haun liitteiden laatimisessa sekä TET-harjoitteluiden ja toisen asteen tutustumisten käytännön järjestelyihin liittyen.

Kuraattori

Kuraattori tukee oppilaan kasvua ja elämänsuunnittelua. Hän on tukena myös haastavissa elämäntilanteissa. Kuraattorin kanssa oppilas voi keskustella kaikista mieltä painavista asioista. Kuraattori konsultoi myös vanhempia ja opettajia ja osallistuu tarvittaessa nivelvaiheen tukeen ja työskentelyyn.

Psykologi

Psykologin perustehtävä on auttaa oppilasta elämäntilanteeseen ja opiskeluun liittyvissä ongelmissa. Hän tekee myös tarvittavat oppimiseen liittyvät arvioinnit ja lausunnot.

Terveydenhoitaja

Terveydenhoitaja auttaa oppilaita ymmärtämään terveiden elämäntapojen merkityksen opiskelun sujumisessa ja elämänhallinnassa. Terveydenhoitaja voi myös kertoa oppilaille sairauden rajoituksista ammatinvalinnassa.

Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä

Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän rooli on tukea oppilaiden hyvinvointia ja ennaltaehkäistä ongelmia ja auttaa niiden ratkaisemisessa. Ryhmän jäseniä ovat yleensä rehtori, oppilaanohjaaja, erityisopettaja, kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja. Muut toimijat osallistuvat ryhmään tarpeen mukaan.

Ohjauksellinen verkostoyhteistyö

Rehtori, oppilaanohjaaja ja opettajat tekevät yhteistyötä vanhempien sekä lähialueen muiden toimijoiden kuten kirjaston, muiden oppilaitosten ja koulujen, nuorisotoimen, lähipoliisin ja alueen yritysten kanssa.

Oppilaanohjaaja

Ohjausta yksilöllisesti ja ryhmissä

Henkilökohtainen ohjaus on oppilaanohjaajan tärkein työtapana. Siinä korostuu ohjaajan ammattitaito ja ohjauksen vaikuttavuus. Henkilökohtaista ohjausta tulee tarjota vähintäänkin kaikille 9. luokan oppilaille.

Luokkamuotoisen oppilaanohjauksen sisällöt löytyvät opetussuunnitelmasta. Luokkamuotoisessa ohjauksessa on suositeltavaa käyttää sekä sähköistä että kirjallista ohjausmateriaalia. Luokkatuntien tulisi olla oppilaanohjaajan pitämiä, vain erityisen painavista syistä niitä voidaan siirtää muiden kuin ammattitaitoisten oppilaanohjaajien pidettäväksi.

Eriyisoppilaiden ohjaamisessa on mukana sekä oppilaanohjaaja että luokanopettaja/-valvoja ja aineenopettajat laadukkaasti ohjauksen toteuttamiseksi. Syksyn alussa 9.-luokkalaisten erityisen tuen tarpeessa oleville oppilaille kirjataan suunnitelmaan, miten ohjaus toteutetaan eri toimijoiden välillä.

Jatko-opintoihin ja työelämään ohjaus

Oppilaanohjaajalla on koordinoitavastuu TET-harjoitteluiden järjestämisessä. TET-harjoittelun yhteydessä oppilaita pyritään tavoitteellisesti ohjaamaan aloille, jotka heitä kiinnostavat. Yhteistyö luokanvalvojen ja aineenopettajien kanssa on erittäin tärkeää tiedottamisessa ja harjoittelun hyödyntämisessä koulutyössä.

Oppilaanohjaaja järjestää oppilailleen mahdollisuuden päästä toisen asteen tutustumisiin. Laadukkaasti ohjauksen takaamiseksi hyödynnetään esittelytilaisuuksia, joita Espoossa tarjotaan. Oppilaanohjaaja koordinoi tutustumisia, mutta niiden valvontaan tarvitaan apua koulun muilta opettajilta.

Yhteishaku ja siihen valmistautuminen on oppilaanohjaajan työn ydinkohtia. Oppilaanohjaaja kerää hakuun liittyvät tiedonsiirtoluvat, huoltajien kuulemiset sekä tiedottaa aiheesta oppilaita, huoltajia ja koulu yhteisöä. Opettajien työpanos sekä käytännön järjestelyihin osallistuminen on tärkeää yhteishaun onnistumisen kannalta.

Oppilaanohjaaja ohjeistaa oppilaitaan mahdollisia pääsykokeita varten, mutta vastuu pääsykokeiden suorittamisesta on oppilaalla itsellään.

Oppilaanohjaaja esitää 9. luokan keväällä opiskelutietolomakkeeseen koulun tiedot sekä ohjeistaa oppilaille lomakkeen täyttämisen. Vastuu lomakkeen toimittamisesta toiselle asteelle on oppilaalla ja huoltajalla.

Yhteishaun tiedonsiirron tarkastaminen kuuluu koulusihteerin ohella myös oppilaanohjaajan tehtäviin.

Oppilaanohjaajalle kuuluu myös yhteishakuun liittyvä kesäohjaus ja sen toteuttaminen. Kesällä tapahtuvaan ohjaukseen sisältyy ilman opiskelupaikkaa jääneiden ohjaus ja siitä raportointi Espoon suomenkielisen opetuksen tulosityksikön ohjeiden mukaisesti. Oppilaanohjaajan työhön sisältyvät myös oppilashaastattelut niiden haastattelujen osalta, joissa oppilaanohjaajan läsnäolo nähdään tarpeelliseksi.

Oppilaanohjaajan muut tehtävät

Oppilaanohjaaja on velvollinen pitämään ammattitaitoaan yllä ja osallistumaan mm. opo-kokouksiin ja -koulutuksiin. Koulutuksiin osallistumisesta tulee opinto-ohjaajan sopia rehtorin kanssa.

Oppilaanohjaajan työhön liittyy koulun valinnaisaineiden esittelyä yhdessä luokanvalvojan kanssa.

Oppilaanohjaaja on usein mukana oppilaan tuen ryhmän tapaamisissa, sillä oppilaanohjaajan pedagogiselle ja ohjaukselliselle ammattitaidolle on tarvetta oppilaan tuen ryhmän oppilasta tukevien toimenpiteiden toteuttamisessa.

Oppilaanohjaaja tekee yhteistyötä muiden oppilaanohjaajien ja toisen asteen opinto-ohjaajien kanssa.

Oppilaanohjaaja on tarvittaessa yhteydessä oppilaan huoltajiin sekä osallistuu vanhempainiltoihin ohjauksen asiantuntijana.

Oppilaanohjaaja tekee mahdollisimman monipuolisesti yhteistyötä alueen työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Oppilaanohjaaja pitää yhteyttä jatko-opintoja tarjoaviin oppilaitoksiin ja opastaa oppilaan kansainvälistä ohjausta vaativissa asioissa oikeaan ohjauspalveluun.

1.2.7. Opetuksen mahdolliset painotukset

Opetuksessa huomioidaan koulun maailmankatsomuksellinen painotus niin, että oppilaille tarjotaan uskonnon opetusta 2 viikkotuntia 3.-9. luokilla. Muutoin kristilliseen maailmankatsomukseen liittyvä aines tulee esille koulun opetussuunnitelmassa läpäisyperiaatteella, eri oppiaineiden yhteydessä sekä koulun yhteisissä tilaisuuksissa ja juhlissa. Maailmankatsomuksellinen painotus ja sen vaikutus opetukseen ja toimintakulttuuriin on kuvattu luvussa *Erityiseen maailmankatsomukseen perustuva opetus*.

Erityiseen maailmankatsomukseen perustuva opetus

Erityiseen maailmankatsomukselliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa noudatetaan perusopetuslain 11 §:n 1 momentin määräyksiä perusopetuksen sisällöstä, Opetushallituksen 22.12.2014 päättämiä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita (104/011/2014) sekä Valtioneuvoston asetusta 422/2012 (28.6.2012), jossa on selitetty erityiseen maailmankatsomukseen perustuvan opetuksen lähtökohta.

Erityiseen maailmankatsomukselliseen järjestelmään perustuvassa opetuksessa oppilaalle annetaan läpäisyperiaatteella opetuksen perustana olevaan maailmankatsomukseen perustuvia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Maailmankatsomukseen perustuvalla taidolla tarkoitetaan taitoa etsiä, löytää ja ymmärtää maailmankatsomuksellisia tietoja ja käsitteitä sekä kykyä käsitellä maailmankatsomuksellisia kysymyksiä, muodostaa oma maailmankatsomus ja arvioida sitä. Maailmankatsomukseen perustuvalla valmiudella puolestaan tarkoitetaan kykyä käydä omia maailmankatsomuksellisia taitoja hyväksi käyttäen maailmankatsomuksellista keskustelua ympäristön kanssa.

Opetuksella tuetaan katsomustietoisuuden kehittymistä, oppilaiden omaehtoista ajattelua ja tarjotaan aineksia maailmankatsomuksen rakentamiseksi. Opettajan tulee kasvatustyössään kunnioittaa oppilaan oikeutta omaan maailmankuvaansa ja sen muodostamiseen. Oppilaalla on oikeus koulun maailmankatsomuksesta poikkeaviin tai sen kanssa ristiriitaisiin maailmankatsomuksiin ja arvovalintoihin. Toiminta, kasvatusta ja opetus noudattavat perusopetukselle asetettuja yleisiä kasvatustavoitteita sitouttamatta opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen.

Erityiseen maailmankatsomukseen perustuva opetus ei muuta perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä yhteisten aineiden oppimääriä, eivätkä vaaranna oppivelvollisuuteen kuuluvien oppimäärien saavuttamista.

Kristilliseen maailmankatsomukseen perustuva opetus

Kristilliseen maailmankatsomukseen perustuvat, perusopetuksen arvoperustaa sekä tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä täydentävät näkökulmat sekä niiden ilmeneminen toimintakulttuurissa ja työskentelytavoissa on esitetty ko. aihetta käsittelevän opetussuunnitelman luvun yhteydessä.

Kristillisen koulun opetuksen on opetuksenjärjestämisluvan mukaan perustuttava kristilliselle maailmankatsomukselle. Tämä on opetussuunnitelmaa yhtenäistävä tekijä, jonka avulla tarkastellaan tiedon eri osa-alueiden välistä yhteyttä. Oppiaineiden opetuksen perustana on kristillisen sivistysperinteen ja eri tieteenalojen välinen vuoropuhelu.

Kristillinen maailmankatsomus ilmenee koulun arvoissa, kasvatustavoitteissa, toiminta-ajatuksessa ja toimintakulttuurissa. Kristillisen koulun toimintakulttuuri heijastaa kristillisen maailmankatsomuksen kokonaisvaltaista perustaa. Kristillinen arvomaailma ilmenee

- henkilökunnan, oppilaiden ja vanhempien välisissä kohtaamisissa
- kirkkovuoden erilaisten juhlien esille nostamisessa
- uskonnollista ainesta sisältävien tilaisuuksien järjestämisessä (esim. aamunavaukset ja jumalanpalvelukset, joissa noudatetaan Opetushallituksen tiedotteen 19/2006 mukaisia menettelyjä)
- uskonnon opetuksen tuntimäärässä
- seurakuntavierailujen määrässä
- mahdollisuutena siunata kouluruoka
- yhteistyössä kristillisten koulujen kesken Suomessa ja ulkomailla
- yhteistyössä kehitysyhteistyötä ja kansainvälistä diakoniaa tekeviin kansalaisjärjestöihin
- koulun projekteissa ja kehittämishankkeissa

Olenneista on kuitenkin maailmankatsomuksesta nouseva tapa ajatella ja pohtia arvopohjan mukaisia katsomuskäsitteitä, mikä tapahtuu läpäisyperiaatteella kaikessa opetuksessa. Näin tuetaan katsomustietoisuuteen kasvamista, jonka lisääntyminen antaa oppilaalle käytännön välineitä kriittiseen ajatteluun ja arvovalintoihin. Katsomuskulmista lähtevä tarkastelu on itsenäistä ja kriittistä ajattelua tukevaa, ei mihinkään tiettyyn katsomukseen sitouttavaa. Kyse on metodisista ja tilannekohtaisista ratkaisuista - ei tavoitteiden tai sisältöjen määrittämisestä tässä suhteessa ennakoon. Erityisestä maailmankatsomuksesta lähtevä opetus ei tuo opetukseen opetussuunnitelman perusteita haastavia paradigmaattisia ongelmia.

Kristillisen ihmiskäsityksen yksi tärkeä näkökulma on ihmisen vapaus ja vapaan tahdon kunnioittaminen. Tämän arvon kunnioittaminen merkitsee esimerkiksi sitä, että oppilailta tai heidän perheiltään ei edellytetä kristillistä maailmankatsomusta. Riippumatta oppilaan tai tämän perheen maailmankatsomuksellisista näkökulmista, oppilas kuitenkin nähdään kristillisessä koulussa ainutlaatuisena, Jumalan luomana persoonana. Häntä opetetaan arvostamaan itseään ja toisia ainutkertaisina ja luovuttamattoman arvokkaina.

Koulu pyrkii olemaan avoin ja läpinäkyvä toiminnassaan sekä edistämään avointa ja rehellistä keskustelukulttuuria. Näin kukin oppilas ja perhe voi vapaasti arvioida koulun toimintaa ja sen taustalla vaikuttavia näkemyksiä. Tavoitteena on välttää tahallista tai tahatonta indoktrinaatiota. Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan arvostavasti ja kunnioittavasti eri tavoin ajatteleviin ja erilaisen maailmankatsomuksen omaaviin ihmisiin. Koulun tulkinta kristillisyydestä kunnioittaa erilaisia kristillisiä näkemyksiä, eikä se edusta yhtä tiettyä kristillistä näkemystä. Koulun tulkintaa ja opetusta arvioidaan kriittisesti.

Maailmankatsomuksellisten tietojen, taitojen ja valmiuksien opettamiseen liittyvät tilanteet nousevat oppitunneilla usein oppilaiden esittämistä spontaaneista kysymyksistä. Näitä tilanteita varten henkilökunnalle annetaan valmiutta ja koulutusta käsitellä kristilliseen maailmankatsomukseen liittyviä teemoja. Opetuksessa on tilaa kyselyille, ihmettelulle ja epäilyille - oppilas saa uskoa tai olla uskomatta kristillisen maailmankatsomuksen mukaisesti. Opettaja pyrkii edistämään monipuolista, avointa, rakentavaa, rehellistä ja toista kunnioittavaa keskustelua ja rohkaisemaan puhumista myös vaikeista ja kiistaa aiheuttavista kysymyksistä. Näin opetuksella pyritään kehittämään oppilaan katsomustietoisuutta. Kristillinen koulu ei ole oppiaineiden opetuksessa sitoutunut mihinkään uskonnolliseen tunnustukseen ja on siten uskonnollisesti tunnustuksetonta.

Kristillisen koulun kasvatusta ja opetusta tukee valtioneuvoston perusopetuksen tavoitteista ja tuntijaosta antaman asetuksen 2 - 4 §:ssä määriteltujen valtakunnallisten tavoitteiden saavuttamista.

1.2.8. Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat

Espoon kristillisen koulun opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat

Opetussuunnitelmaa täydentävät seuraavat koulun omat suunnitelmat, jotka ovat opetussuunnitelman liitteinä:

- Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- Kestävän kehityksen suunnitelma
- Oppilaan hyvinvointisuunnitelma
- Oppilaanohjauksen suunnitelma
- Tasa-arvo - ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma

Espoon kristillisellä koululla tarjotaan koulun omaa aamu- ja iltapäivähoitoa. Suunnitelma sisältää aamu- ja iltapäivätoiminnan linjaukset, sisältökuvaukset ja järjestämisen periaatteet.

Kestävän kehityksen suunnitelma

Espoon kristillisen koulun kestävän kehityksen suunnitelma on osa koko Espoon kristillisen koulun kannatusyhdistyksen kestävän kehityksen suunnitelmaa. Tässä suunnitelmassa esitellään kestävän kehityksen ohjelmaa koulussa.

Oppilaan hyvinvointisuunnitelma

Oppilaan hyvinvointisuunnitelma on yksi osa koko Espoon kristillisen koulun turvallisuus- ja hyvinvointisuunnitelmaa. Turvallisuuteen yleisesti liittyvät näkökohdat on esitelty tässä laajemmassa suunnitelmassa. Oppilaan hyvinvointiosioon on sisällytetty oppilaan hyvinvointiin läheisesti liittyvät asiat:

- hyvinvoinnin tukemiseen liittyvät mallit
- oppilashuoltosuunnitelma
- oppilaan opiskelun tukeminen -suunnitelma
- tunnekasvatussuunnitelma sekä
- poissaoloihin, rangaistuskäytänteisiin, kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään sekä päihteisiin ja oppilastapaturmiin liittyvät suunnitelmat

Oppilaanohjauksen suunnitelma

Koulun oppilaanohjaus noudattelee oppilaanohjauksen mallia.

Tasa-arvo - ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Koulun tasa-arvo - ja yhdenvertaisuussuunnitelma laaditaan erillisenä suunnitelmana. Oppilaitos arvioi yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää suunnitelman toimenpiteistä; sekä huoltajille että oppilaille on varattu mahdollisuus tulla kuulluksi edistämistoimenpiteistä. [1]

Tiedonhallintataitojen opetussuunnitelma ja kulttuurikasvatuksessa

Espoon kristillinen koulu noudattelee samoja linjauksia kuin Espoon kaupungin Tiedonhallintataitojen opetussuunnitelma ja Kulttuurikasvatussuunnitelma.

Lukuvuosisuunnitelma

Lukuvuosisuunnitelman valmistelu aloitetaan edellisen lukuvuoden lopulla. Lukuvuosisuunnitelman valmisteluun osallistuu koko henkilökunta, oppilaita sekä huoltajia. Lukuvuosisuunnitelma valmistuu syyskuulla. Koulun johtokunta hyväksyy lukuvuosisuunnitelman. Lukuvuosisuunnitelman toteutuminen arvioidaan toukokuulla ja jätetään johtokunnan arvioitavaksi toukokuun lopussa. Koulun vuosittainen lukuvuosisuunnitelma täsmentää

koulun opetussuunnitelmaa. Lukuvuosisuunnitelmassa tarkennetaan erityisesti seuraavat opetussuunnitelmaan liittyvät asiat:

- aamu- ja iltapäivätoiminta
- oppilashuollon lukuvuoden kehittämisalueet
- yhdysluokkaopetuksen järjestelyt ja opetussuunnitelma
- toteutuvat valinnaiset kielet
- toteutuvat valinnaisaineet
- monialaiset oppimiskokonaisuudet
- työtapojen valintoihin liittyvät painopistealueet
- koulun lukuvuosittainen teema ja siitä johtuvat painotukset koulun tapahtumakalenterissa, kestäväen kehityksen suunnitelmassa ja oppilaiden hyvinvointikalenterissa

[1] Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §.

1.2.9. Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa

Espoon kristillinen koulu tekee yhteistyötä Espoon kaupungin, Espoon koulujen, muiden kristillisten koulujen sekä kansainvälisessä yhteistyössä ystävyyskoulujen kanssa. Lisäksi koulun johto tekee yhteistyötä muiden yksityiskoulujen kanssa.

Koulun opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä muiden kristillisten koulujen kanssa, sekä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin. Koulun osallistuu Espoon kaupungin oppilashuollon sekä yksityiskoulujen liiton oppilashuollon ohjausryhmään.

1.3. Opetussuunnitelman seuranta, arviointi ja kehittäminen

Opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen.[12]Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä [13] . Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

Opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen ovat olennainen osa jatkuvaa koulun toiminnan kehittämistä. Opetussuunnitelmaa arvioidaan ja sen toteutumista seurataan säännöllisesti, vähintään lukuvuosittain kerättävällä arviointipalautteella.

Muu opettajien opetussuunnitelmaan liittyvä palaute kerätään arkityön ohessa sekä lukuvuoden suunnittelu- ja arviointitilaisuuksien ja kehityskeskustelujen yhteydessä kirjallisesti tai suullisesti. Huoltajilta palautetta pyydetään koulun toimintaan liittyvien arviointikyselyjen yhteydessä sekä hallituksen, johtokunnan ja vanhempainverkoston edustajien kautta. Oppilaat osallistuvat opetussuunnitelman ja erityisesti toimintakulttuurin arviointiin kirjallisten palautekyselyjen yhteydessä, oppilaskunnan välityksellä, erilaisissa teematyöskentelyissä ja osana esim. monialaisten opintokokonaisuuksien arviointia. Arviointipalautetta käsitellään opettajien kokouksissa, pedagogisessa tiimissä, johtoryhmässä ja johtokunnassa, jotka osallistuvat myös opetussuunnitelman jatkuvaan kehittämiseen osana koulun normaalia arkea. Mahdollisista opetussuunnitelman muutoksista päättää johtokunta.

Merkittävin osa opetussuunnitelman kehittämisessä tapahtuu lukuvuosisuunnitelmaprosessin kautta. Koulun lukuvuosisuunnitelma laaditaan prosessina yhdessä henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Lukuvuosisuunnitelmassa täsmennetään opetussuunnitelman linjauksia. Lukuvuosisuunnitelma arvioidaan lukuvuoden päätteeksi yhdessä henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien sekä johtokunnan kanssa.

Espoon kristillisessä koulussa opetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena tavoitteena lasten ja nuorten yhtenäinen koulupolku. Yhteistyön vahvistaminen ala- ja yläkoulun, varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen kanssa on ensiarvoisen tärkeä yhtenäistä kulttuuria luova tekijä. Tiedonsiirron sujuvuuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Toisen asteen oppilaitosten ja lisäopetusta antavien koulujen kanssa tehdään kiinteää yhteistyötä. Espoon kristillisessä koulussa on tavoitteena, että kaikki peruskoulun päättäneet saavat jatko-opiskelupaikan.

[12] Perusopetuslaki 21 § 1 ja 2 mom. (1296/2013)

[13] Perusopetuksen laatukriteerit, opetus- ja kulttuuriministeriö 2012: 29

2. PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille[15]. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja -asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta.

[15]Perusopetuslaki 4 § 1 mom.

2.1. Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.[16]

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä [17]. Opetusryhmät muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet [18]. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut.[19] Oppilashuollon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki[20]. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön [21]. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu. [22]

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella[23]. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista.[24]

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulkinnan ihmisoikeuksien merkittävydestä[25]. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus[26]. Saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista[27].

YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun,

huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

[16] Perusopetuslaki 3 § 2 ja 3 mom.

[17] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

[18] Perusopetuslaki 30 § 2 mom.

[19] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

[20] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

[21] Perusopetuslaki 29 § 1 mom.

[22] Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

[23] Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § 2 mom. ja yhdenvertaisuuslaki 6 § 1 mom.

[24] Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) 5 §

[25] YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus 1948

[26] YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista SopS 59-60/1991, TSS-sopimus SopS 6/1976, Euroopan ihmisoikeussopimus SopS 85-86/1998 ja YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2007

[27] YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista 2007

2.2. Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että koulu yhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveille kasville ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaisuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkemys on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesääteilyyn ja vastuunottoon omasta kehitymisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiivisiksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävä kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävä elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamis pohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

Espoon kristillisen koulun arvot

Espoon kristillisen koulun arvoissa painottuu kristillisuus, jota oppilaat, vanhemmat ja henkilökunta pitivät arvokkaana ja tärkeänä opetussuunnitelmatyön kehittämisen yhteydessä käydyssä

arvokeskustelussa. Käytännössä se merkitsee, että kristillinen maailmankuva, ihmiskäsitys ja arvot ovat *toimintakulttuurissa* avoimesti ja rehellisesti näkyvissä, jolloin niiden toteutuminen ja vaikutus on myös jokaisen arvioitavissa.

Perusopetuslain mukaisesti *opetus* on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti tai puoluepoliittisesti sitouttamaton myös erityiseen maailmankatsomukseen perustuvassa koulussa. Toimintakulttuurin avoimuus ja arvioitavuus edistävät eri toimijoiden vuoropuhelua ja varmistavat osaltaan oppilaan oikeusturvan ja katsomuksellisen vapauden aitoa toteutumista.

Espoon kristillisessä koulussa kristillinen maailmankuva, ihmiskäsitys ja arvot näkyvät käytännössä seuraavissa arvokeskustelujen pohjalta painotettaviksi valituissa arvokokonaisuuksissa.

Ihmisarvo ja vastuullisuus

Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan jokainen ihminen on äärettömän arvokas ja häntä tulee kohdella sen mukaisesti. Oppilasta ohjataan tästä syystä arvostamaan itseään ja toisia persoonallisista, kulttuurisista, sosiaalisista, taloudellisista tai katsomuksellisista eroista riippumatta. Tältä pohjalta koulun henkilökunta pyrkii tukemaan jokaisen oppilaan kasvua ja oppimista. Koulu vahvistaa terveen itsetunnon kasvua sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja lahjakkuuden alueitaan sekä hyödyntämään niitä omaksi ja muiden iloksi.

Kristillisessä koulussa korostetaan vastuullisuuden merkitystä omassa toiminnassa ja ihmis-suhteissa. Vastuullisuus tarkoittaa

- suhteessa itseen omasta hyvinvoinnista huolehtimista, velvollisuuksien hoitamista sekä vaivannäön ja kärsivällisyyden arvostamista tavoitteen saavuttamiseksi.
- suhteessa lähimmäisiin toisten kunnioittamista, arvostamista, myötätuntoa, heikomman puolustamista, huolenpitoa ja palvelemista.
- suhteessa yhteisöön osallistumista yhteiseen päätöksentekoon ja vaikuttamiseen sekä oikeudenmukaisemman yhteiskunnan rakentamiseen.
- suhteessa ympäristöön kestävän elämäntavan edistämistä, luonnon monimuotoisuuden suojelemista ja luonnonvarojen hyödyntämistä eettisesti kestävien periaatteiden mukaisesti.

Suhteet, kohtaaminen ja kunnioitus

Kasvaminen ja oppiminen tapahtuvat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Koulun toimintakulttuuri korostaa aitoa kohtaamista, jossa jokainen voi kokea tulevaisuutta nähdä, kuulla, ymmärretyksi ja hyväksytyksi sellaisena kuin on. Koulussa edistetään vuorovaikutus- ja tunteiden oppimista ja myönteisten suhteiden rakentamista.

Kunnioitus ja luottamus ovat ihmiselle tärkeiden suhteiden perusta. Kristillisessä koulussa opetellaan kunnioittamaan jokaista ihmistä. Kunnioituksen oppimisen edellytyksenä on, että aikuiset antavat myönteisen mallin kunnioittavasta kohtelusta ja auktoriteettina olemisesta. Siten myös lapsi kokee tulevaisuutta kunnioitetuksi ja näin yhteisöön syntyy luottamukseen perustuvia kasvatussuhteita.

Kristillisessä koulussa erilaisuus nähdään ei ainoastaan hyväksyttävänä vaan erityisesti arvokkaana. Jokainen ihminen on jollakin tavoin lahjakas ja toisaalta puutteellinen. Kukaan ei tule toimeen vain omien vahvuuksiensa varassa, vaan tarvitsemme toistemme erilaisia lahjoja. Erilaiset kulttuurit ja ihmisten erilaisuus rikastuttaa elämäämme.

Rehellisyys, oikeudenmukaisuus ja armollisuus

Rehellisyyttä opetellaan suhteessa itseen ja yhteisöön. Rehellisyys tarkoittaa niin omien vahvuuksien ja ansioiden arvostamista kuin myös puutteiden ja laiminlyöntien kohtaamista ja käsittelemistä. Oppilasta rohkaistaan olemaan oma itsensä. Oppilaita ohjataan puhumaan totta ja toimimaan vastuullisesti noudattaen lakeja ja sääntöjä.

Itsessään mittaamattoman arvokas oppilas on aina yhdenvertainen ja tasa-arvoinen suhteessa toisiin oppilaisiin riippumatta ominaisuuksistaan tai lähtökohdistaan. *Oikeudenmukaisuuteen* liittyy

kuitenkin myös suhteellisuutta, minkä vuoksi käsitteen sisältöä pohditaan filosofisia, moraalisia, oikeudellisia ja teologisia näkökulmia painottaen.

Armollisuudella tarkoitetaan anteeksiantavaa asennetta. Oppilaat opetetaan pyytämään ja antamaan anteeksi sekä kantamaan vastuu omista teoistaan ja tekemättä jättämisistään. Kun ihmissuhteissa tulee loukkaantumisia, niistä keskustellaan avoimesti oikeudenmukaisuutta korostaen ja riidat sopien. Mahdollisten kurinpitotoimien yhteydessä korostetaan uudelleen aloittamisen mahdollisuutta.

Turvallisuus, yhteisöllisyys ja hyvä ilmapiiri

Turvallinen oppimisympäristö ja hyvä ilmapiiri edistävät ja tukevat sosiaalista, henkistä, hengellistä ja fyysistä hyvinvointia. Turvallisuus syntyy yhteiskunnan laatimien ja oppilaitoksen yhteisten sääntöjen kunnioituksesta ja niistä kiinni pitämisestä. Oppilaan ei tarvitse pelätä epäonnistumista, erilaisuutta tai kiusatuksi tulemista, vaan hän saa olla aidosti oma itsensä. Tarvittaessa löytyy aina kuunteleva aikuinen, joka puuttuu ongelmallisiin tilanteisiin. Turvallisuus on perusta muiden arvojen toteutumiselle.

Yhteisöön kuuluminen ja hyväksytyksi tuleminen kokemus ovat jokaisen perustarpeita. Pyrimme kehittämään yhteisöä, joka pitää huolta, rohkaisee, kannustaa ja nostaa muita. Samalla näemme, että elämässä menestymisen edellytyksenä ovat hyvät yhteisössä elämisen taidot, esim. toisten huomioon ottaminen, vuorovaikutus, auttaminen ja palveleminen, vuoron odottaminen, anteeksi pyytäminen ja sopiminen, vastuullisuus ja johtaminen. Yhteisöllisyyteen kuuluu myös suomalaisen kulttuuriperinnön, yhteiskunnan perustana olevien arvojen ja toimintatapojen siirtäminen sukupolvelta toiselle.

Koulu arvostaa oppilaiden, opettajien, muiden koulu yhteisön jäsenten ja koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden sekä perheiden merkitystä toiminnassaan. Vuorovaikutuksella eri tahojen kesken edistetään oppimista ja yhteistyötä. Jokaista halutaan kuunnella ja ottaa heidät mukaan rakentamaan vastuullisesti koulu yhteisöä. Oppilaille on näin mahdollisuus vaikuttaa työskentelyyn ja toimintaympäristöön.

Oppiminen ja innovatiivisuus

Kristillinen koulu haluaa olla oppijoiden yhteisö, jossa kaikki oppilaat, vanhemmat ja henkilökunta ovat oppimassa ja kasvamassa. Koulussa rohkaistaan sekä oppilaita että opettajia innovatiivisuuteen, tekemään rohkeita kokeiluja ja kehittämään uusia tapoja oppia.

Katsomustietoisuus

Katsomustietoisuus liittyy erityisen maailmankatsomuksen mukaisen opetuksen profiiliin. Katsomustietoisuudella tarkoitetaan kykyä tunnistaa ja arvioida erilaisia maailmankatsomuksia sekä niiden vaikutusta ja merkitystä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan elämässä. Kristillisessä koulussa kristillinen maailmankatsomus ja arvot tulevat tutuiksi ja konkretisoituvat jokapäiväisessä elämässä. Oppilas saa tietoa erilaisista maailmankatsomuksista ja uskonnoista. Oppilasta rohkaistaan avoimeen arvopohdintaan sekä arvioimaan kriittisesti myös omia maailmankatsomuksellisia näkemyksiään.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen selvitetään aina ennen oppilaaksi ottamista koulun toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen maailmankatsomukselliset lähtökohdat ja painotukset.

2.3. Perusopetuksen oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, keuhollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii refleктоimaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

Espoon kristillisen koulun arvoperustan mukaisesti jokainen oppija on ainutkertainen ja tarpeineen, ominaisuuksineen ja kykyineen sellaisenaan arvokas. Tämän ihmiskuvan pohjalta jokaisen oppijan oppimista tuetaan, rohkaistaan ja edistetään mahdollisimman monipuolisesti. Tarkemmin kasvatuksen opetuksen taustalla olevaa ihmiskuvaa ja koulun toimintakulttuuria kuvataan luvuissa Perusopetuksen arvoperusta - Espoon kristillisen koulun arvot ja Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet.

3. PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET

3.1. Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta kehitetään inklusioperiaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestäväää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

3.2. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa [28]. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2 §:ssä korostetaan koulun kasvatusta- ja opetustehtävää. Keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3§:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Siinä säädetään myös muulla kuin äidinkielellä annettavan opetuksen sekä erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämisestä ja tavoitteista.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatusta sekä oppilashuolto tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Samoin korostuu kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan oppilashuollon merkitys.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetyt tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

Espoon kristillisessä koulussa perusopetuksen tavoitteita täydentävät koulun arvopohjan mukaiset tavoitteet ja erityiseen maailmankatsomukseen perustuvan opetuksen tuomat kristillisen kasvatuksen tavoitteet, jotka ovat lyhyesti alla kuvattuna. Kristillinen kasvatusta ilmenee käytännön toimintakulttuurissa esimerkiksi yhteisöllisyyden, myönteisen vuorovaikutuksen ja kasvatussuhteen korostamisena.

Kristilliseen ihmiskuvaan kuuluu ajatus kokonaisvaltaisuudesta, jonka mukaan ihminen on psyykinen, fyysinen, sosiaalinen ja hengellinen kokonaisuus. Tämä käsitys läpäisee kristillisen kasvatuksen kaikki alueet. Kristillinen kasvatusta on siksi luonteeltaan laaja-alaista.

Ihmisenä kasvaminen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen oppiminen nähdään kristillisissä kouluissa tavoitteina, joiden merkitys yhteiskunnan moninaistuesssa ja kansainvälistyessä kasvaa entisestään. Kristillisessä kasvatuksessa on tavoitteena antaa oppilaille välineitä kestäviin eettisiin ja moraalisiin valintoihin. Toisten kunnioittaminen on keskeinen arvo. Se perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, jonka mukaan jokainen ihminen on ainutlaatuinen, mittaamattoman arvokas ja hänellä on vapaa tahto. Kunnioittamisen kulttuuri korostuu monitahtoisessa toimintaympäristössä. Koulussa harjoitellaan maailmankatsomuksellista kulttuurista ymmärtämistä erilaisten ihmisten kanssa.

Kristillisten koulujen arvoihin kirjattu katsomustietoisuus kattaa pyrkimyksen edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten sisältöjen ja perinteiden sekä humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Katsomustietoisuuden kasvamista on kuvattu läpi opetus suunnitelman eri oppiaineiden ja koulun toimintakulttuurin näkökulmasta. Ihmisenä kasvamisella tarkoitetaan kokonaisvaltaista kasvua sekä itsetuntemuksen ja elämänhallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda arvokokemuksia välittävä dialoginen vuorovaikutussuhde ja kasvu ympäristö, jotka tukevat toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon, suvaitsevaisuuteen ja toisen ihmisen kunnioitukseen pohjautuvan yhteisöllisyyden ja yhteisvastuun kehittymistä.

Kristillisen koulun toiminnassa on tärkeää oppilaiden omien lahjojen löytäminen, siihen kannustaminen sekä omista ja toisten lahjoista iloitseminen. Tärkeää on myös, että oppilaat rohkenevat omista lähtökohdistaan ottaa lahjojaan käyttöön. Tämä valmentaa oppilaita suhtautumaan luottavaisesti ja rohkeasti tulevaisuuteen ja oman paikan löytämiseen myös tulevaisuudessa. Oppilaille järjestetään mahdollisuuksia kokeilla tietojaan ja taitojaan erilaisten projektien, monialaisten esitysten ja kilpailujen kautta. Koulun oppilaita osallistavat projektit ja kansainväliset hankkeet myös valmentavat oppilaita työelämää, verkostoitumista ja yrittäjyyttä varten.

Yhteisöllisyyden tukemiseksi koulussa on oppilaiden vaikuttamisen mahdollistavia ja kannustavia rakenteita, joita ovat esim. oppilaskunta tai kummiluokkatoiminta, joita kehitetään jatkuvasti. Vastuuta itsestä, toisista, yhteisöstä, yhteiskunnasta ja luonnosta painotetaan ja harjoitellaan käytännön toiminnan ja vaikuttamismahdollisuuksien kautta.

[28] Perusopetuslaki 2 § ja valtioneuvoston asetus (422/2012) 2 - 4 §

3.3. Laaja-alainen osaaminen paikallisessa opetus suunnitelmassa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntyneen tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Seuraavassa kuvataan seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta ja perustellaan niiden merkitys. Kokonaisuuksilla on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestäväen elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeitä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatuunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja

ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttavat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-oppinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Kristillisessä koulussa toisten kunnioittaminen on keskeinen arvo. Se perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, jonka mukaan jokainen ihminen on ainutlaatuinen, mittaamattoman arvokas ja hänellä on vapaa tahto. Kunnioittamisen kulttuuri korostuu yhteiskristillisessä toimintaympäristössä. Koulussa harjoitteleme maailmankatsomuksellista kulttuurista ymmärtämistä erilaisten ihmisten kanssa.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Koulussa iloitaan eri kulttuureista ja taustoista tulevista oppilaista ja oppilaille pyritään antamaan mahdollisuuksia tuoda omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa esiin koulussa niin luokka- kuin koulutasolla. Vuorovaikutusta ja palvelemista yli kulttuuri- ja kielirajojen pidetään esillä koulun arvojen mukaisesti ja oppilaille annetaan siihen käytännön mahdollisuuksia esimerkiksi koulun projektien kautta.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselleen. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunne- ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävä elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Espoon kristillisessä koulussa painotetaan ihmissuhdetaitoja osana arjen taitoja. Pedagogiikassa painotetaan oppilaan kohtaamista sekä toisten mukaan ottamista. Yhteisössä painotetaan

omasta jakamista ja vastuuta toisista. Käytännössä oppilaiden kanssa osallistutaan mm. kehitysapuprojekteihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeitä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeitä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävä kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Espoon kristillisen koulun toiminnassa on tärkeää oppilaiden omien lahjojen löytäminen, siihen kannustaminen sekä omista ja toisten lahjoista iloitseminen. Tärkeää on myös, että oppilaat rohkenevat omista lähtökohdistaan ottaa lahjojaan käyttöön. Tämä valmentaa oppilaita suhtautumaan luottavaisesti ja rohkeasti tulevaisuuteen ja oman paikan löytymiseen myös tulevaisuudessa. Koulun oppilaita osallistavat projektit ja kansainväliset hankkeet valmentavat oppilaita työelämää, verkostoitumista ja yrittäjyyttä varten.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan

omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittamista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävä elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

Espoon kristillisessä koulussa vastuuta itsestä, toisista, yhteisöstä, yhteiskunnasta ja luonnosta painotetaan ja harjoitellaan käytännön toiminnan ja vaikuttamismahdollisuuksien kautta. Yhteisöllisyyden tukemiseksi koulussa on oppilaiden vaikuttamisen mahdollistavia ja kannustavia rakenteita, joita voivat olla esim. oppilaskunta tai kummiluokkatoiminta, joita kehitetään jatkuvasti.

Laaja-alaisen osaamisen paikalliset painotukset

Espoon kristillinen koulu haluaa kehittää kaikkien laaja-alaisen osaamisen sisältöalueiden osaamista painottamatta mitään sisältöaluetta. Kehitystyö on jatkuva prosessi – samoin kuin opetussuunnitelman päivittäminen vastaamaan jatkuvasti muuttuvaa yhteiskuntaa ja ympäristöä. Vuosittain kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan niitä käytännön toimia, joilla laaja-alaisen osaamisen tavoitteita toteutetaan.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täsmennetään vuosiluokkakokonaisuuksittain sekä osana oppiaineita. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisen seuraaminen

Laaja-alaisen osaamisen (L1-L7) tavoitteet, sisältöalueet sekä toteutumisen seuraaminen kuvataan tarkemmin eri oppiaineiden yhteydessä. Tässä yhteydessä kuvaamme niitä yleisiä järjestelyjä ja toimenpiteitä, joiden avulla tavoitteiden toteutumista seurataan.

Espoon kristillinen koulu on arvokasvatukseen sitoutunut koulu. Arvokasvatusta toteutetaan monin eri tavoin, kuten arvoja ja toimintakulttuuria käsittelevissä luvuissa on kuvattu. Arvokasvatuksen lisäksi pyrimme myös oppilaiden luontevahvuuksien tunnistamiseen. Arvotietoisuus ja omien luontevahvuuksien tunnistaminen (mm. sinnikkyys ja tahto) vaikuttavat siihen, miten oppilaat käyttävät tietojään ja taitojaan. Tietojen ja taitojen käyttäminen tarkoittaa laaja-alaista osaamista ja oppiainerajoja ylittäviä oppimiskokonaisuuksia. Polku arvoista tietojen ja taitojen eettiseen ja vastuulliseen käyttämiseen on koulussa selkeä.

Koulun johtokunta ja koulua ylläpitävän kannatusyhdistyksen hallitus seuraavat laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista samoin kuin koulun toiminnan toteutumista opetussuunnitelman ja johtosäännön mukaisesti laajemminkin. Koulun laadunkehittämissuunnitelman kuuluu oleellisena osana jatkuva itsearviointi, kehityskeskustelut sekä palautekyselyt oppilailta, huoltajilta ja yhteistyökumppaneilta.

4. YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen oppilashuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilaille on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäsenenä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentamisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus

ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muutuva ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävä kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko koulu yhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyä. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolittietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaaivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävän elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsenyytensä valtioneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun [29]. Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa. Se on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat koulu-yhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä. Toimintakulttuuri ilmenee selvimminkin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuurin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

[29] Perusopetuksen laatukriteerit, opetus- ja kulttuuriministeriö 2012: 29

4.2. Toimintakulttuuri ja sen kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun

toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiseksi kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävästä elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen oppilashuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäsenenä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentamisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuva ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävä kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko koulu yhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä[30]. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskoulu aikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolittietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnustamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävä elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävä elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä

hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestäväää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäseninä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

Espoon kristillisen koulun toimintakulttuuri koostuu koulun säännöistä, toiminta- ja käyttäytymismalleista sekä arvoista. Toimintakulttuuriin kuuluvat niin koulun oppitunnit kuin oppituntien ulkopuolinen koulun toiminta, kuten välitunnit, juhlat, teemapäivät, kansainvälinen toiminta sekä erilaiset tapahtumat, joita koulussa järjestetään ja joihin koulu osallistuu. Arvot ohjaavat kristillisen koulun toimintaa. Ne tulevat selvimmin näkyviin arjen toimintakulttuurissa, vuorovaikutussuhteissa ja eettisen näkökulman painottamisessa kaikessa kanssakäymisessä. Yhteisten arvojen mukaan toimiminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja luo osaltaan yhteisöllisyyttä. Arvoja opitaan ja sisäistetään viime kädessä kokemusten ja tunne-elämysten kautta. Tämä otetaan huomioon koulun kasvatustilanteissa. Koulun kasvatustavoitteet, arvot ja painopisteet konkretisoituvat toimintakulttuurissa.

Koulun toimintakulttuuri on avoin ja vuorovaikutteinen, ja se tukee yhteistyötä niin koulun sisällä kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa. Oppilaiden ja vanhempien toiveita kuunnellaan ja yhdessä rakennetaan yhteisöä, jossa kaikilla on hyvä olla. Yhteisenä päämääränä on jatkuva toiminnan kehittäminen ja aktiivinen pedagoginen keskustelu. Kouluyhteisössä käydään myös säännöllisesti keskustelua koulun arvopohjan ja toiminnan välisestä yhteydestä.

Espoon kristillinen koulu on oppimiseen sitoutunut yhteisö. Oppilaiden oppimisen lisäksi myös henkilökuntaa kannustetaan jatkuvaan itsensä kehittämiseen ja ammatilliseen täydennyskoulutukseen. Ihmisenä ja opettajana kasvaminen on kehittyvän koulun tärkeä voimavara.

Espoon kristillisen koulun toimintakulttuurin yhtenä merkittävänä piirteenä on päiväkodin ja koulun kiinteä yhteys, joka mahdollistaa ehyen kasvu- ja oppimispolun jopa 3-vuotiaasta perusopetuksen päättövaiheeseen saakka. Kristillinen koulu on eri-ikäisten lasten ja nuorten yhteisö, jossa yhteistoiminta yli ikärajojen on luontevaa ja käytännössä helposti järjestettävissä. Toimintakulttuurin yhtenäisyyttä edistetään eri luokka-asteilla toimivan henkilökunnan yhteistyöllä ja aktiivisella vuoropuhelulla. Yhtenäisyyttä edistää myös hyvin toimiva tiedonkulku. Erityistä huomiota kiinnitetään nivelvaiheiden sujuvuuteen ja vuorovaikutussuhteiden rakentamiseen muutostilanteissa, esim. opettajan vaihtuessa. Toimintaperiaatteista, käytännöistä, säännöistä ja muista koko yhteisöön vaikuttavista menettelyistä päätettäessä keskustellaan ja kuullaan yhteisön jäseniä. Toimintakulttuurista keskustellaan ja sitä työstetään myös oppilaiden kanssa vuosittain. Koulussa pyritään järjestämään dialogisen toimintakulttuurin kehittämistä tukevaa työskentelyä säännöllisesti.

Koulussa huomioidaan joustavasti kunkin oppilaan yksilöllisyys, erilaiset oppimistyyliä ja yksilölliset tarpeet. Samaan aikaan korostetaan koulun tehtävää oppilaan kasvattamisessa yhteisön jäseneksi. Oppilailla on mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen erityisesti oppilaskunnan ja muiden oppilaiden vastuutiimien toiminnan kautta. Oppilailta kerätään vuosittain palautetta, toiveita ja kehitysehdotuksia sekä suoraan että oppilaskunnan hallituksen toimesta. Koulussa on erilaisia vastuutehtäviä, joissa oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulupäivän aikana. Oppilaiden oma-aloitteinen toiminta, esim. kerhotoiminnan, tempausten ja tapahtumien järjestäminen, varainhankinta ja yhteiskuntaan vaikuttaminen, nähdään erittäin arvokkaana ja oppilaita kannustetaan aktiivisuuteen. Vanhemmat ja koulun henkilökunta ovat valmiina auttamaan ja tukemaan oppilaita heidän omilla hankkeissaan. Oppilaan vaikuttamismahdollisuudet ja käytännön toiminta kuvataan tarkemmin vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

Vanhempien osallisuus sekä aktiivisuus oppilaiden ja koulun toiminnan tukemisessa eri tavoin on koulun merkittävä voimavara. Vanhemmat osallistuvat ja vaikuttavat koulun toimintaan mm. vanhempainverkoston ja luokkatoimikuntien kautta ja monissa erilaisissa projekteissa sekä

vanhempainilloissa, -varteissa ja teemapäivissä. Kannatusyhdistyksen, johtokunnan ja hallituksen jäsenenä vanhemmilla on merkittävä mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa myös koko toiminnan ylläpitämiseen.

Kristilliset koulut tekevät aktiivista yhteistyötä koulujen toimintakulttuurin kehittämisessä. Tämä toteutuu erilaisissa yhteisissä kehittämishankkeissa (esim. Osaava, Toimintakulttuuritalkoot), rehtorien yhteistyössä, täydennyskoulutuksissa ja muissa projekteissa. Koulut jakavat keskenään ideoita ja hyviä käytäntöjä. Muita yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi Espoon kaupungin eri tahot, seurakunnat ja erilaiset järjestöt. Toimintakulttuuria kehitetään myös täydennyskoulutuksen avulla. Henkilökunta osallistuu mahdollisuuksien mukaan Espoon kaupungin, Kristillisten koulujen ja päiväkotien liiton, Yksityiskoulujen liiton, Aluehallintoviraston ja Opetushallituksen järjestämiin koulutuksiin.

Kristillinen kasvatusta

Kristillinen ajattelu korostaa kasvattajan vastuuta etsiä kasvatettavien parasta ja kohdella heitä ehdottoman arvon mukaisesti. Lasta ohjataan rakkaudellisesti ja hänelle asetetaan selkeät rajat. Näin pyritään tarjoamaan lapselle turvallinen kasvupohja.

Yksilön etiikka perustuu hänen arvoihinsa. Lapsen eettiseen asenteeseen voi vaikuttaa vahvistamalla hänen omanarvontuntoaan. Minuuden tukemisen välineinä koulussa käytetään mm. erilaisia tunnetaitokasvatusohjelmia, itsearviointeja ja keskusteluja. Oppilaalle annetaan mahdollisuus pohtia omia moraalisia ja eettisiä valintoja sekä niiden perusteita oman maailmankatsomuksensa kannalta. Oppilaita kannustetaan toisten kunnioittamiseen, palvelemiseen, ristiriitojen käsittelyyn, rehellisyyteen, oikeudenmukaisuuteen, ahkeruuteen ja toisten huomioimiseen. Eettisen ja moraalisen kasvatuksen tukena ovat mm. Raamatun kertomukset, tarinat ja sadut.

Kristillinen koulu välittää kristillistä tapakulttuuria esim. päivänavausten ja juhlien yhteydessä. Koulu toimii yhteiskristillisellä periaatteella, eikä toimintakulttuuri siten ilmennä minkään yksittäisen kirkkokunnan tai seurakunnan hengellistä kulttuuria. Koulu ei ota kantaa eri seurakuntien välisiin opillisiin näkemyseroihin, vaan opillisten korostusten ja hengellisen elämän erilaisten ilmenemismuotojen välittäminen on perheiden ja seurakuntien vastuulla. Koulun ensisijainen tehtävä on antaa laadukasta perusopetusta, eikä se näin ollen pyri korvaamaan kodin tai seurakunnan antamaa kristillistä kasvatusta.

Kristillisen koulun opetus sisältää opetushallituksen ohjeiden (DNO 4/011/2009) mukaisesti läpäisyperiaatteella kristillistä ainesta, joka täydentää opetussuunnitelman perusteissa ilmaistuja tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Täydentävä aines on lapsen kehitystason mukaista. Esimerkiksi musiikin opetuksessa hengellinen musiikki on luonteva osa opetusta, kuvataiteissa aiheita voidaan ottaa kristillisestä perinteestä tai juhlista, äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla voidaan lukea myös kristillistä lasten- ja nuortenkirjallisuutta jne. Kansainvälisyyskasvatuksessa erilaiset avustusprojektit sekä yhteydenpito lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestöihin on luonteva osa koulun toimintaa.

Kohtaamisen kulttuuri

Kasvatuksen lähtökohta koulussa on dialoginen kohtaava kasvatussuhteeseen opettajan ja oppilaan välillä. Dialogisuuden keskeisiä edellytyksiä ovat keskinäinen kunnioitus, eläytyvä kuunteleminen, toisen tarpeiden huomioiminen ja ainutlaatuisuuden tiedostaminen. Dialogisuuden toteutumisessa olennainen merkitys on kommunikaatio- ja tunneviestintätaidoilla, luottamuksella sekä ajan antamisella kohtaamiselle oppilaan kanssa. Ihanteena on, että oppilaan oma kokemus dialogisesta kasvatussuhteesta sisäistyy hänen omaksi toimintatavakseen hänen kohdatessaan toisia ihmisiä. Yksilöllisyys ei merkitse irrallisuutta, vaan yhteys toisiin ja osallisuuden kokeminen kuuluvat siihen kiinteästi. Yksilöllistyminen auttaa oppilasta itsenäistymään ja samalla jäsentymään erilaisiin ryhmiin.

Koulu ohjaa yhteisölliseen ja yhteistoiminnalliseen oppimiseen. Yhteistoiminnallisuutta ovat esim. eri-ikäisten oppilaiden yhteiset hankkeet, oppimisprojektit, retket ja tutustumiskäynnit, teemapäivät ja produktiot. Yhteistoiminnallisuus tulee esille mm. tiimioppimisen, musiikin,

draamapedagogiikan sekä tieto- ja viestintäteknikan opetuksen keinoin. Yhteisöllisyys on olennainen osa myös koulun yhteisiä juhlia ja kouluruokailua.

Kasvatuksen katsotaan olevan perimmältään ihmisen suhteiden syventämistä. Koulun kasvatusta korostaa vuorovaikutussuhteita. Luottamuksellisen suhteen syntyminen toiseen ihmiseen edellyttää kohtaamista ja kohdatuksi tulemistä. Hyvin toimiva dialoginen kasvatussuhteeseen opettajan ja oppilaan välillä tarjoaa mallin vuorovaikutukselle ja kohtaamiselle. Suhteessa muihin ihmisiin olennaista on heidän arvonsa tunnustaminen ja kunnioittava suhtautuminen sekä anteeksi pyytämisen ja antamisen oppiminen.

Ihmisen tehtävänä on säilyttää, kehittää ja suojella ympäristöään, mikä tarkoittaa myös vastuullista osallisuutta yhteiskunnan toimintaan tekemällä eettisesti ja moraalisesti kestäviä valintoja.

Sensiitivisten aiheiden käsittely on osa kristillisen koulun toimintakulttuuria

Tietyt oppisisällöt, kuten evoluutioteoria, maailman ja elämän synty sekä mm. monet ihmissuhteisiin ja oikeaan ja väärään liittyvät aiheet ovat maailmankatsomuksellisesti sensitiivisiä. Niihin liittyen eri maailmankatsomuksilla on omia luonnollisia ja yliluonnollisia tulkintoja ja selitystapoja, jotka eivät voi olla vaikuttamatta oppimistilanteeseen.

Opettajaa sitovien säädösten perusteella hän ei tällaisia aiheita opettaessaan voi asettaa tavoitteekseen oppilaiden aiempien uskomusten muuttamista luonnollisiksi (oppimisen merkinä), sillä tavoitteiden saavuttaminen näkyy myös arvioinnissa. Tavoitteena tulee olla luonnollisen selityksen ymmärtäminen opetussuunnitelman hyvän arvosanan kriteereiden mukaisesti ilman lisäoletuksia. Opetus ei edistäisi oikeuksien ja vapauksien kunnioitusta, mikäli oppilas velvoitettaisiin muuttamaan mahdollisia yliluonnollisia käsityksiään hyvän osaamisen osoittamiseksi. Oppilaalle annetaan mahdollisuus osoittaa hyvän arvosanan kriteerien mukainen osaaminen henkilökohtaisista uskomuksistaan riippumatta.

Tarpeetonta vastakkainasettelua vältetään huolitellulla käsitteiden käytöllä em. aiheissa, kuten seuraavassa esimerkissä kuvataan: Uskonnollisen oppilaan kannalta on eri asia sanotaanko opetuksessa ”Elämä syntyi...” vai ”Luonnollisen selityksen mukaan elämä syntyi...” Samoin eroaa toisistaan koekysymys ”Miten elämä syntyi?” ja ”Miten luonnontiede selittää elämän syntyneen?” Ensimmäisellä tavalla opettaja osoittaa oppilaan yliluonnollisen käsityksen vääräksi ja vaatii sen muuttamista huonon arvosanan uhalla. Jälkimmäinen tapa välttää ristiriitojen synnyttämistä aiempien käsitysten kanssa, jolloin oppilas voi oppia ja tuottaa tietoa esim. elämän synnyn luonnollisesta selityksestä ilman, että kokisi vakaumukseensa kajottavan.

Kuvaillut sanamuodot eivät vaikuta mitenkään opetuksen pätevytyteen tai arvioinnin ja sisällön tieteellisyteen eikä jälkimmäinen tapa toimi kädenojenuksena esimerkiksi älykkään suunnittelun tai kreationismin opettamiselle koulussa. Esimerkiksi kreationismin opettaminen biologian tunnilla oppilaiden yliluonnollisiin käsityksiin vedoten ei ole sallittua, koska kreationismi ei kuulu oppisisältöihin ja koska opetuksen tulee kehittää oppilaan luonnontieteellistä ajattelua.

Toimintakulttuurin periaatteiden toteutumisen ja kehittämisen arviointi

Espoon kristillisen koulun pedagoginen tiimi, johon kuuluvat koulun rehtorit ja ala- ja yläkoulun opettajaedustajat, vastaa toimintakulttuurin periaatteiden toteuttamisen ja kehittämisen arvioinnista. Palautetta koulun toimintakulttuurista kerätään vuosittain oppilailta, vanhemmilta ja henkilökunnalta.

[30] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004)

4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön

kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. [31]Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisulla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet [32]. Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä.[33] Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

Espoon kristillinen koulu haluaa monipuolistaa oppimisympäristöjä ottaen huomioon erilaiset mahdollisuudet oppimiseen niin koulun sisällä kuin sen monipuolisessa ympäristössä. Pedagogisen tiimin yksi tehtäväalue koulussa on ohjata koulun pedagogisia linjauksia ja rohkaista opettajia oppimisympäristöjen hyödyntämistä. Opetusta suunnitellaan niin, että oppimisympäristöt tukisivat oppilaan oppimista mahdollisimman hyvin. Koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä, kuten teattereita, museoita yms. hyödynnetään siinä määrin kuin on tarpeen opetettavan aiheen kannalta.

Koulun oppimisympäristöjä kehitetään yhteiskunnan muuttuessa, jotta oppilailla olisi yhteiskunnan edellyttämää joustavuutta toimia erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä ja jotta he saisivat parhaan hyödyn yhteiskunnan tarjoamista mahdollisuuksista. Oppimisympäristöjen kehittämisessä hyödynnetään oppilaiden ja huoltajien ajatuksia, muiden koulujen kokemuksia sekä tutkimusaineistoja yhteiskunnan kehittymisestä, uusista pedagogioista ja oppimisympäristöistä. Oppimisympäristöjen kehittämisestä kantaa vastuuta koulun pedagoginen tiimi yhdessä opettajakunnan kanssa.

[31]Valtioneuvoston asetus (422/2012) 4 §

[32] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 4 §

[33] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 4 §

4.3.1. Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaille mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnon terveiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsenyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämällä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttavat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

Espeen kristillisessä koulussa opettajia ja oppilaita rohkaistaan kokeilemaan ja omaksumaan uusia, monipuolisia työtapoja. Työtapojen valinnassa huomioidaan erilaiset oppijat ja eri tavat lähestyä ja tutkia ilmiöitä ja opiskeltavia asioita. Näiden asioiden kehittämisen painopistealueista päätetään vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

Espoon kristillisessä koulussa opettajia rohkaistaan kokeilemaan uusia työtapoja opetusryhmiensä kanssa koulun pedagogisen keskustelun ja koulutuksen kautta. Pedagogisista linjauksista keskustellaan koulun pedagogisessa tiimissä sekä kokemuksia ja tietoa jaetaan koulun pedagogisissa kahviloissa. Kehittämisen päätavoitteena on innostaa oppilasta oppimaan sekä kokeilemaan ja löytämään itselleen sopivat työtavat.

4.4. Opetuksen eheyttäminen

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietoaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti*
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi*
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja*
- suunnitteleamalla monialaisia, pitempiketoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja*
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia*
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.*

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusteessa kuvattuja toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

4.4.1. Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Eheyttämistä toteutetaan Espoon kristillisessä koulussa oppiaineiden sisällä ja oppiaineiden kesken eri luokka-asteilla opettajan oman lukuvuosisuunnittelun pohjalta. Lukuvuosittain monialaisten oppimiskokonaisuuksien työnjako ja toteutus kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhteistyössä monen koulun toimijan tai koulun ulkopuolisen toimijan kanssa. Taulukkoon on koottu toimintamalla monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu- ja arviointiprosessi.

TEHTÄVÄ	AJANKOHTA	VASTUU	KIRJAAMINEN	SEURANTA
TEEMAN VALINTA	lukuvuotta edeltävänä keväänä	rehtori/ opettajat ja oppilaat/ huoltajat ja johtokunta	lukuvuosisuunnitelmaan	lukuvuoden keväällä
TEEMAN TOTEUTUS	syksyllä/ jakson alkaessa	oppilaat ja opettajat	toimintakalenteriin	arviointi tai raportointi jakson päättyttyä

Monialaiset oppimiskokonaisuudet määritellään vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy lukuvuodessa vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus. Oppimiskokonaisuuksien laajuus sekä mukana olevat oppiaineet päätetään lukuvuosisuunnitelmassa. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun mahdollistetaan alkavan lukuvuoden syksyllä.

Koulun monialaisten opintokokonaisuuksien teemoista sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa. Lukuvuosisuunnitelmaan kullekin luokka-asteelle kirjatut teemat ovat sitovia. Näin varmistetaan, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Keväällä päätetään seuraavan lukuvuoden teemat ja niihin käytettävät eri oppiaineiden tunnit.

Syksyllä lukuvuoden alkaessa päätetään mahdollisuuksien mukaan oppilaiden kanssa yhdessä, miten teemoja käsitellään oppilaiden ikätason mukaisesti. Yläkoulun monialaisten oppimiskokonaisuuksien järjestämisessä saatetaan hyödyntää esimerkiksi tet-jaksojen vuorottelua, jotta opettaja voi toimia normaalia pienemmän ryhmän kanssa. Monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan esimerkiksi kummiluokittain, luokkapareittain, projekteissa, valinnaisaineiden osana, teemapäivien tai teemaviikon muodossa.

Lukuvuoden toimintakalenteriin varataan aika monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, työskentelyyn ja jälkiarviointiin.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutusta arvioidaan niin ohjaajasolla kuin oppilaan tasolla. Ohjaajasolla arvioidaan toteutuksen tavoitteiden, yhteistyön, itse toteutuksen ja lopputuloksen onnistumista yhdessä suunnittelijoiden ja toteuttajien kanssa väli- ja loppukeskusteluissa.

Oppilastasolla oppilaat antavat palautetta monialaisesta oppimiskokonaisuudesta ja arvioivat omaa tai tiimensä suoritusta. Myös opettaja arvioi oppilaan oppimista. Monialaisten kokonaisuuksien oppilasarvioinnin sisällöt, kriteerit ja arviointitapa määritellään suunnitteluvaiheessa. Oppilasarvioinnin kriteerit selitetään oppilaille oppimiskokonaisuuden alussa.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien arviointikäytänteissä on huomioitava seuraavia seikkoja:

- henkilökohtainen ja suullinen jatkuva palaute
- opettajan laaja-alainen oppimisprosessin osa-alueiden arviointi
- teemoja suunniteltaessa arvioinnin kohteiden sopiminen ja niiden kirjaaminen lukuvuosisuunnitelman liitteeksi
- oppimiskokonaisuuksissa osoitettujen työskentelytaitojen ja muun osaamisen huomioon ottaminen mukana olevien oppiaineiden arvioinnissa

5. OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN

Tässä luvussa kuvataan Espoon kristillisen koulun toiminta oppimista ja koulunkäyntiä edistävän koulutyön järjestämiseksi.

5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävästä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. [34] Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollollisen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti [35]. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaille vain tilapäisesti erityisestä syystä [36]. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Espeen kristillisen koulun toimintakulttuurissa kiinnitetään huomiota siihen, että jokainen aikuinen on kasvattajan roolissa ja samalla myös vastuussa oppilaiden turvallisesta koulupäivästä. Aikuisilla on vastuu tukea ja ohjata oppilasta koko koulupäivän ajan. Jokainen koulun aikuinen on tehtävässään vastuussa oppilaiden hyvinvoinnista ja turvallisuudesta ja jokaisella aikuisella on vastuu ohjata ja neuvoa oppilaita sekä tarvittaessa puuttua oppilaiden käytökseen ja toimintaan.

Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on opetussuunnitelman perusteissa mainittu vanhempien aktiivinen osallistuminen oppilaan koulunkäyntiin, jotta taataan oppilaan tasapainoinen kasvu ja kehitys. Osallistumisen mahdollisuuksia Espoon kristillisessä koulussa ovat mm.

vanhempainverkoston toiminta, kodin ja koulun yhteistyöpäivät, yhteiset juhlat ja kirkot, yhteisöllinen oppilashuolto sekä mahdollisuus vaikuttaa koulun ja luokan toimintaan. Kotien kanssa tehtävään yhteistyöhön kuuluu vuosittaisten vanhempainiltojen lisäksi yhteydenpito oppilaan henkilökohtaisissa asioissa. Vanhempiin pidetään yhteyttä järjestämällä säännöllisesti ja aina tarvittaessa tapaamisia koululla sekä sähköisten viestien välityksellä.

Koulun ulkopuolisten tahojen edustajia kutsutaan kouluun vierailulle mm. avointen ovien päiviin ja yhteistyöfoorumeihin. Kaupungin tarjoamia yhteistyömahdollisuuksia hyödynnetään säännöllisesti mm. koulutustapahtumien ja kulttuuritapahtumien muodossa. Espoon kristillinen koulu vaikuttaa ympäristöönsä esim. osallistumalla erilaisiin kunnan tapahtumiin ja tekemällä vierailukäyntejä koulupäivän aikana. Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa kuvataan vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

Oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulussa erityisesti oppilaskunnan toiminnan kautta. Koulussa on myös erilaisia vastuutehtäviä, joissa oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulupäivän aikana. Myös kerhotyön kehittäminen ja erilaisten tempausten järjestäminen ovat tapoja, joilla oppilaat pääsevät vaikuttamaan kouluyhteisössä. Oppilaan vaikuttamismahdollisuudet ja käytännön toiminta kuvataan tarkemmin vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

[34] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. ja perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

[35] Perusopetuslaki 35 § 2 mom.

[36] Perusopetuslaki 35 § 1 mom.

5.1.1. Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun [37]. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. [38] Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

Espoon kristillisessä koulussa oppilaille on mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen.

- Oppilailta kerätään vuosittain palautetta, toiveita ja kehitysehdotuksia sekä suoraan että oppilaskunnan hallituksen kautta.

- Oppilaiden oma-aloitteinen toiminta, esim. tapahtumien järjestäminen, varainhankinta ja yhteiskuntaan vaikuttaminen nähdään erittäin arvokkaana ja oppilaita kannustetaan aktiivisuuteen. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä. Koulussa on myös erilaisia vastuutehtäviä, joissa oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulupäivän aikana, esim. ruoka-agentit.

- Oppilaat pääsevät vaikuttamaan Espoon kristillisessä koulussa myös oppilaskunnan toiminnan kautta.

- Oppilailla on mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä lukuvuosisuunnitelman ja koulun järjestyssääntöjen valmisteluun.
- Opetuksen suunnittelussa otetaan myös oppilaiden näkemykset huomioon. Oppilaiden osallistuminen monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun mahdollistetaan alkavan lukuvuoden syksyllä.

[37] Perusopetuslaki 47 a § 1 mom. (1267/2013)

[38] Perusopetuslaki 47 a § 2 mom. (1267/2013)

5.1.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa [39]. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. [40] Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista [41]. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erytisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempain verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

Espoon kristillisessä koulussa kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on opetussuunnitelman perusteissa mainittu huoltajien aktiivinen osallistuminen oppilaan koulunkäyntiin, jotta taataan oppilaan tasapainoinen kasvu ja kehitys. Osallistumisen mahdollisuuksia Espoon kristillisessä koulussa ovat mm. vanhempainverkoston toiminta, kodin ja koulun yhteistyöpäivät, yhteiset juhlat ja kirkot, yhteisöllinen oppilashuolto sekä mahdollisuus vaikuttaa koulun toimintaan muilla tavoin vapaaehtoistehtäviin osallistumalla, kuten sijaistoiminta, yhteiset retket ja leirikoulu, korjaustalkoot, johtokunnan ja hallituksen jäsenyys. Huoltajiin ollaan koulusta aktiivisesti

yhteydessä oman huollettavan koulunkäyntiin liittyvissä asioissa mm. sähköisten viestien ja arviointitapaamisten yhteydessä.

[39] Perusopetuslaki 3 § 3 mom.

[40] Perusopetuslaki 26 § 1 mom. (477/2003)

[41] Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003)

5.1.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

Espon kristillinen koulu tekee aktiivista yhteistyötä muiden kristillisten koulujen, kunnan toimijoiden ja muiden yksityiskoulujen kanssa. Tämä toteutuu erilaisissa yhteisissä kehittämissankkeissa, rehtorien yhteistyössä, täydennyskoulutuksissa ja muissa projekteissa. Koulut jakavat keskenään ideoita ja hyviä käytäntöjä. Muita yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi Espoon kaupungin eri tahot, seurakunnat ja erilaiset järjestöt. Henkilökunta osallistuu mahdollisuuksien mukaan Espoon kaupungin, Yksityiskoulujen liiton, Aluehallintoviraston ja Opetushallituksen järjestämiin koulutuksiin. Espoon kristillisen koulun ulkopuolisten tahojen edustajia kutsutaan kouluun vierailulle esimerkiksi avointen ovien päiviin ja yhteistyöfoorumeihin. Espoon kristillinen koulu vaikuttaa ympäristöönsä myös osallistumalla erilaisiin kunnan tapahtumiin ja vieraillemalla opintokohteissa.

5.2. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto

ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa. [42]

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. [43]

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista [44]. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. [45] Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö kuvataan tarkemmin Kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevassa suunnitelmassa. Suunnitelma on osa liitteenä olevaa Espoon kristillisen koulun Oppilaan hyvinvointisuunnitelmaa.

[42] Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) sekä 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)

[43] Perusopetuslaki 36 § (477/2003) ja 36 a - 36 i § (1267/2013)

[44] Perusopetuslaki 29 § (1267/2013)

[45] Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

5.3. Opetuksen järjestämistapoja

Espoon kristillisen koulun opetus perustuu vuosiluokittain etenevään opetukseen. Opetus järjestetään suomen kielellä.

Koulun opetus voidaan toteuttaa myös yhdysluokkaopetuksena, mikäli vuosiluokkien oppilasmäärät ylittävät tai alittavat koulun oman suosituksen luokkakooksi. Yhdysluokissa osa oppiaineista voidaan opettaa vuorokurssiperiaatteella. Yhdysluokkien rakenne ja opiskelusuunnitelma määritellään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Opetus järjestetään pääsääntöisesti ainejakoisena kuitenkin siten, että opetusta pyritään mahdollisimman paljon eheyttämään opetussuunnitelman luvussa 4.4 esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

Opetusryhmät ovat pääsääntöisesti yleisopetuksen luokkia, joissa erityisen tuen ja tehostetun tuen oppilaat opiskelevat integroituina. Opiskelua tuetaan luokkien sisäisin järjestelyin, koulunkäyntiavustajien ja laaja-.alaisen erityisopettajan tuella.

Tuen tehostamiseksi muodostetaan joustoryhmiä, joissa erityistä tukea tai tehostettua tukea voidaan tarjota yksittäisissä oppiaineissa lyhyen tai pitemmän jakson ajan. Joustoryhmän, kuten koulun muiden tukiresurssien, esim. koulunkäyntiohjaajien tuki, ohjaaminen ja jakaminen tapahtuu oppilahuoltoryhmässä.

Koulun oma suositus luokkakooksi on 20-26 oppialsta. Koulun luokkakokoa säätelevät opetustilat ja oppilaiden tarpeet. Mikäli luokassa on useita erityisen tuen päätöksellä olevia oppilaita sekä tehostetun tuen oppilaita ja oppilahuoltoryhmä suosittelee, luokkatoon kattona pyritään pitämään 20.

Koulun tuntijako on esitetty kappaleessa Paikallinen tuntijako.

5.3.1. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu tekee mahdolliseksi joustavan opinnoissa etenemisen. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, vain tiettyjen vuosiluokkien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana. Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun käytöstä määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Mahdollisuudesta tulee mainita myös silloin kun vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytetään yksittäisen oppilaan kohdalla.

Koko koulun tai yksittäisten oppilasryhmien osalta vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteuttaminen edellyttää, että oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin oppiaineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemän tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. [46] Opintokokonaisuudet voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Opetussuunnitelmassa on määrittävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaalle pakollisia ja mitkä valinnaisia. Kaikille vuosiluokkiin sitomattoman opetukseen osallistuville oppilaille tulee laatia opinto-ohjelma.

Mikäli vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytetään vain yksittäisen oppilaan kohdalla, laaditaan hänelle opetussuunnitelmaan perustuva opinto-ohjelma. Siinä kuvataan oppilaan opintojen tavoitteet, määritellään opintokokonaisuusien suorittamisjärjestys, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet. Oppilaan opintojen etenemistä tulee seurata säännöllisesti

Oppimisen arvioinnista vuosiluokkiin sitomattomassa opiskelussa määrätään luvussa 6.

Vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytettäessä tuntijako sekä oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opintokokonaisuuksittain.

Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin aineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemien tuntijaon nivelkohtien väliin muodostuvien vuosiluokkakokonaisuuksien pohjalta [47] Vuosiluokkakokonaisuudet voidaan jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi. Opintokokonaisuuksien sisältö voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä vuosiluokkakokonaisuuksien sisällä tai tarvittaessa yli tuntijaon nivelkohtien.

Koko koulun tai yksittäisen oppilasryhmän opiskellessa vuosiluokkiin sitomattomasti, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksittain sekä vuosiluokkaan sitomatonta opetusta koskevan päätöksenteon periaatteet yksittäisen oppilaan kohdalla sekä oppilaalle laadittavan opinto-ohjelman rakenteen ja sen laatimisen periaatteet.

Yksittäisen oppilaan opiskellessa vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelmansa mukaan opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa vuosiluokkiin sitomatonta opetusta koskevan päätöksenteon periaatteet yksittäisen oppilaan kohdalla sekä oppilaalle laadittavan opinto-ohjelman rakenteen ja sen laatimisen periaatteet.

Espeen kristillisessä koulussa opiskellaan vuosiluokkiin jaetun oppimäärän mukaisesti. Koululla on valmius yksittäisen oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisen opetuksen järjestämiseen erillisenä hallintopäätöksenä. Tällöin oppilaan tuen ryhmä tekee suosituksen yhteistyössä opetushenkilöstön ja oppilaan huoltajien kanssa oppilaan siirtämisestä vuosiluokkaan sitomattomaan opiskeluun. Päätöksen pohjalta oppilaalle tehdään oppimissuunnitelma, johon kirjataan kunkun oppiaineen sisällöt, tavoitteet ja suoritusten aikataulus.

[46] Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

[47] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 §

5.3.2. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Espoon kristillisellä koululla ei ole ollut tarvetta etäyhteyksien kautta tapahtuvaan opetukseen. Etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen valmiuksia koulu kehittää tarvittaessa.

5.3.3. Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa. [50] Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä.[51] Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erytystä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen. [52] Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. [53] Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös joka valmistellaan moniammatillisesti. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja oppilashuoltoon. Oppilas voi tarvittaensa saada yleistä tai tehostettua tukea. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena. [54]

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Se sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana

laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa eli HOJKSissa.

Espoon kristillisellä koulu kehittää parhaillaan joustavan perusopetuksen valmiuksiaan. Koulu ohjaa tarvittaessa koulun oppilaan joustavaan perusopetukseen yhtenä vaihtoehtona perusopetuksen järjestämiseksi. Koululla ei ole tällä hetkellä joustavaa perusopetusta.

[50] Perusopetuslaki 5 § (1707/2009)

[51] Perusopetusasetus 9 a § 1 mom. (1768/2009)

[52] Perusopetusasetus 9 a § 2 mom. (1768/2009)

[53] Perusopetusasetus 9 b § 2 mom. (1768/2009)

[54] Perusopetusasetus 9 b § 1 mom. (1768/2009)

5.3.4. Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunta, jossa on erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle.[55] Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on opetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus. [56] Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

Espoon kristillisessä koulussa erityisiä tilanteita ovat pitkät poissaolot perheen matkan tai vaikean elämän tilanteen takia tai siirtyminen sairaalakouluun tai muuhun laitokseen.

Pitkän matkan tai muun pitkän poissaolon aikana oppilaan huoltaja on vastuussa huollettavansa opetuksesta. Koulu antaa ennen matkaa huoltajalle ohjeistuksen koulutehtävien suorittamisesta poissaolon aikana. Matkan jälkeen oppilaalle voidaan järjestää kevyt tuki, kuten

oppilaan poissaolon aikaisten tehtävien tarkastus tai mahdollisten kokeiden järjestäminen. Sairauspoissaoloissa koulu tarjoaa opiskeluun tukea oppilashuollon moniammatillisen työryhmän kautta.

Oppilaan siirtyessä tilapäisesti sairaalakouluun tai muuhun erityiseen opiskeluympäristöön hänen siirtymistään tuetaan. Sairaalakoulun, koulukodin tai muun laitoksen kanssa tehdään yhteistyötä laatimalla pedagogiset asiakirjat tukemaan lapsen siirtymistä, järjestämällä siirtopalaveri nivelkohdissa sekä osallistumalla yhteistyöpalaveriinkin tarpeen mukaan. Oppilashuoltoryhmässä päätetään tapauskohtaisesti, kuka koulun puolelta osallistuu palaveriin. Samoin oppilaan palatessa sairaalakoulusta tai erityisryhmästä takaisin omaan kouluunsa osallistutaan aktiivisesti niveltämiseen.

[55] Perusopetuslaki 4 a § (1267/2013)

[56] Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 41 § (1271/2013)

5.4. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa ja/tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa[57]. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehitymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukevaksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan

järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatusta- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktiivisia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Koulukirjastotoiminta Espoon kristillisessä koulussa tarjoaa oppilaille mahdollisuuden tutustua monipuolisesti kirjallisuuteen. Koulun kerätään vanhemmilta ja muilta lahjoittajilta ikätasoisia koulun käsikirjastoja. Koulukirjastotoimintaa kehitetään jatkuvasti. Opetuksessa hyödynnetään aktiivisesti myös kaupunginkirjastojen tarjoamia palveluita.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna. [58] Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävästä elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta. [59]

Koulussa tarjotaan päivittäin monipuolinen lämmin ateria sekä salaattia, raastetta tai muuta tuoretta. Ateriat ovat terveellisiä ja hyvinvointia edistäviä. Kouluruokailu järjestetään lounasaikaan. Perinteisten suomalaisten ruokalajien lisäksi oppilaille tarjotaan myös muiden maiden ja kulttuurien perinneruokia. Erityisruokavalion mukaista ruokaa tarjotaan, mikäli oppilaalla on siihen lääketieteelliset syyt. Uskontoon perustuva erityisruokavalio ja kasvisruokavalio ovat saatavilla vanhempien pyynnöstä tai suostumuksella. Jos lapsella on vaikea ruoka-aineallergia, huoltajien vastuulla on toimittaa koulun keittiöön lista sallituista raaka-aineista.

Oppilaiden mielipiteitä kouluruokailusta kuullaan palautekyselyin, oppilashuollon tapaamisissa ja ruoka-agenttien kautta. Palautetta kerätään myös henkilökunnalta. Palautteet ohjaavat uuden reseptiikan ja ruokailutilanteiden suunnittelua.

Ruokailuhetki on myös osa koulun tapakasvatuskulttuuria. Ruokailun järjestämisessä otetaan huomioon myös kestävästä elämäntavan periaatteet ja ne liitetään luontevasti ruokailuun liittyvän tapakasvatukseen yhteyteen. Koululounaan lisäksi koulu tarjoaa iltapäivällä vapaaehtoisen

maksullisen välipalan. Oppilaat oppivat säännöllisen ruokarytmin tärkeyden ja sen vaikutuksen omaan hyvinvointiin ja fyysiseen jaksamiseen.

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. [60] Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella. [61]

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Espon kristillisessä koulussa ensimmäinen oppitunti alkaa opettajan pitämällä päivänavauksella. Kerran viikossa oppilaat kokoontuvat alakoulun ja yläkoulun erillisiin viikkohartauksiin. koulun välitunnit ovat lyhyitä siirtymiä aineesta tai luokasta toiseen ja pitkiä välitunteja. Alakoulu ulkoilee kaikilla pitkillä välitunneilla, yläkoulu ulkoilee yhden pitkän välitunnin aikana päivässä.

Koulu aloittaa lukuvuoden yhteisellä koulukirkolla ja päättää lukuvuoden koulukirkkoon. Suurien kristillisten juhlien yhteyteen, joulun ja pääsiäisen liittyvät koulukirkot.

Koulussa pidetään itsenäisyyspäiväjuhlat, joulun - ja kevätjuhlat. Suomalaisen kulttuurin päiviin liitetään myös koulussa erityyppisiä juhlia.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä. [62] Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Koulun tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta, koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä tekoihin syyllistyneiden sekä niiden kohteina olleiden oppilaiden huoltajille ja tarvittaessa tukea huoltajia asian selvittämisessä. [63]

Koulumatkoista ja kuljetuksista tiedotetaan vanhemmille vuosittain lukuvuosioppaassa. Espon kristillisen koulun oppilaiden huoltajat vastaavat huollettavansa koulumatkakustannuksista.

Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö

Espon kristillisen koulun toimintakulttuurissa kiinnitetään huomiota siihen, että jokainen aikuinen on kasvattajan roolissa ja samalla myös vastuussa oppilaiden turvallisesta koulupäivästä. Aikuisilla on vastuu tukea ja ohjata oppilasta koko koulupäivän ajan. Jokainen koulun aikuinen on tehtävässään vastuussa oppilaiden hyvinvoinnista ja turvallisuudesta ja jokaisella aikuisella on vastuu ohjata ja neuvoa oppilaita sekä tarvittaessa puuttua oppilaiden käytökseen ja toimintaan.

Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on opetussuunnitelman perusteissa mainittu vanhempien aktiivinen osallistuminen oppilaan koulunkäyntiin, jotta taataan oppilaan tasapainoinen kasvu ja kehitys. Osallistumisen mahdollisuuksia Espoon kristillisessä koulussa ovat mm. vanhempainverkoston toiminta, kodin ja koulun yhteistyöpäivät, yhteiset juhlat ja kirkot, yhteisöllinen oppilashuolto sekä mahdollisuus vaikuttaa koulun ja luokan toimintaan. Kotien kanssa tehtävään yhteistyöhön kuuluu vuosittaisten vanhempainiltojen lisäksi yhteydenpito oppilaan henkilökohtaisissa asioissa. Vanhempiin pidetään yhteyttä järjestämällä säännöllisesti ja aina tarvittaessa tapaamisia koululla sekä sähköisten viestien välityksellä.

Oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulussa erityisesti oppilaskunnan toiminnan kautta. Koulussa on myös erilaisia vastuutehtäviä, joissa oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulupäivän aikana. Myös kerhotoiminnan kehittäminen ja erilaisten tempausten järjestäminen ovat tapoja, joilla oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulu yhteisössä. Oppilaan vaikuttamismahdollisuudet ja käytännön toiminta kuvataan tarkemmin vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Espoon kristillisen koulun yksi tavoite on rohkaista oppilaita löytämään ilmaisulliset lahjansa. Musiikkitaidekasvatus on yksi tärkeä toimintamuoto. Koulu tarjoaa valinnaisaineena musiikkia, jolloin oppilaat valmistavat monimuotoisia esityksiä, kuten konsertteja, musikaaleja ja matienoita monialaisena yhteistyönä kuvataiteen ja ilmaisutaidon kanssa. Espoon kristillinen koulu tarjoaa oppilaille ja huoltajille eri tasoista soitin- ja musiikkiopetusta. Osa opetuksesta toteutetaan perheille ilmaisena oppilaskerhotoimintana, osa opetuksesta on vahvasti tavoitteellista, perheitä sitouttavaa ja maksullista.

Toinen tärkeä koulun tavoite on rohkaista oppilaita osallistumaan, vaikuttamaan, auttamaan ja palvelemaan. Näihin liittyvää toimintaa ovat mm. erityisprojektit kuten Kummikoulutoiminta (Malawi-projekti), Joulun lapsi -keräys.

Kolmas tärkeä koulun tavoite on rohkaista ja innostaa oppilaat tutkimaan ympäristöään, harjoittamaan tiimityötä, oppimaan uusia innovatiivisia opiskelutaitoja ja luomaan samalla kansainvälisiä suhteita. Tähän tähdätään koulun projekteilla, erityisesti koulun CIMO-hankkeen eli SFS (Space for Science) -hankkeen kautta.

Espoon kristillisessä koulussa järjestettävällä kerhotoiminnalla tuetaan kotien ja koulun yhteistyötä, tarjotaan osallistumismahdollisuuksia oppilaille ja tuetaan koulun kasvatustyötä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tarjota oppilaille mahdollisuus ohjattuun läksyjen tekemiseen, leikkiin ja yhteisölliseen tekemiseen.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa varten koulu on laatinut aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelman. . Espoon kristillisen koulun aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä. [64]

[57] Perusopetuslaki 47 §

[58] Perusopetuslaki 31 § 2 mom.

[59] Perusopetuslaki 3 § 2 mom., 31 a § 1 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 13 §

[60] Perusopetusasetus 3 § 4 ja 5 mom.

[61] Perusopetusasetus 6 §

[62] Perusopetuslaki 32 §

[63] Perusopetuslaki 29 § 7 mom. (1267/2013)

[64] Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet, Opetushallituksen määräys 1/011/2011

6. OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1. Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet

Perusopetuksessa oppimisen arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana sekä päättöarviointiin. Sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa noudatetaan arvioinnin yleisiä periaatteita.

Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, työskentelyn ja käyttäytymisen arvioinnin sekä palautteen antamisen oppilaille tulee aina perustua opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Opettajat huolehtivat, että tavoitteet ja arviointiperusteet ovat oppilaiden tiedossa. Tavoitteiden pohtiminen ja oman oppimisen edistymisen tarkastelu suhteessa tavoitteisiin on tärkeä osa myös oppilaan itsearviointitaitojen kehittämistä.

Todistusten antamiseen liittyvässä oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu 6. ja 7. luokan nivelvaiheeseen sekä päättöarviointiin tukemaan opettajien työtä ja yhtenäistämään arviointia. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät hyvää osaamista kuvaavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan 8 vaadittavan tason.

Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen. Yksilöllistetyyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä.

Oppilaiden ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt

Arviointikäytännöt ja palautteen antaminen tulee suunnitella ja toteuttaa oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Palautetta annettaessa kiinnitetään huomiota oppilaiden onnistumisiin ja oppimisen edistymiseen suhteessa aiempaan osaamiseen.

Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä. Opettaja kokoaa tietoa oppilaiden edistymisestä oppimisen eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa. Tällöin on tärkeää ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä sekä huolehtia siitä, ettei edistymisen ja osaamisen osoittamiselle ole esteitä. Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että kukin oppilas ymmärtää tehtäväksiannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tarvittaessa tieto- ja viestintäteknologiaa ja antaa suullisia näyttöjä. Myös oppilaiden mahdollisesti tarvitsemien apuvälineiden saatavuudesta sekä tarvittavista avustajapalveluista huolehditaan. Lievätkin oppimisvaikeudet ja oppilaiden mahdollisesti puutteellinen opetuskielen/ suomen kielen/ruotsin kielen taito tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Samoin otetaan huomioon oppilaiden opiskelua varten mahdollisesti määritellyt opetuksen erityiset painoalueet.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa otetaan huomioon kunkin oppilaan kielitausta sekä kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Jotta oppilas voi osoittaa edistymistään ja osaamistaan mahdollisista suomen tai ruotsin kielen puutteista huolimatta, arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota oppilaan tilanteeseen sovitettuihin, monipuolisiin ja joustaviin arviointitapoihin.

Itsearvioinnin edellytysten kehittäminen

Opetuksessa kehitetään oppilaiden edellytyksiä itsearviointiin antamalla tilaa oppimisen ja opintojen edistymisen pohdintaan ja kehittämällä itsearviointitaitoja. Oppilaita ohjataan niin yksilöinä kuin ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Tarkoitus on, että opettajat auttavat oppilaita ymmärtämään tavoitteet ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja.

Alemmilla vuosiluokilla itsearviointitaitoja kehitetään auttamalla oppilaita tunnistamaan onnistumisiaan ja vahvuuksiaan koulutyössä sekä tulemaan tietoisiksi työlle soveltavista tavoitteista. Opetusryhmän yhteistä arviointikeskustelua käytetään paljon, annetaan myönteistä palautetta ja osoitetaan, miten monenlaisin tavoin jokainen voi onnistua työssään. Ylemmillä luokilla huomion kiinnittäminen onnistumisiin ja vahvuuksiin on edelleen tärkeää, mutta oman oppimisen ja opintojen edistymisen tarkastelu voi olla analyttisempää. Se ohjaa oppilaita toimimaan yhä itseohjautuvammin. Myös tällöin opettajien on tärkeä kehittää oppilaiden keskinäistä arviointikeskustelua eli vertaisarviointia osana ryhmän työskentelyä. Näin oppilailla on mahdollisuus oppia antamaan ja saamaan rakentavaa palautetta. Itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla jokainen oppilas voi tulla tietoisiksi edistymisestään ja ymmärtää, miten itse voi vaikuttaa oppimiseensa ja koulutyössä onnistumiseen.

Espon kristillisessä koulussa itsearviointi sisältää käyttäytymisen, työskentelyn ja oppiaineisiin liittyvien osatavoitteiden itsearviointia. Itsearvioinnin kehittämisessä ja toteuttamisessa otetaan huomioon oppijan ikätaso. Opettaja rohkaisee ja antaa palautetta myös itsearvioinnin onnistumisesta.

Itsearviointia tehdään sekä opiskeluprosessin aikana että opiskelujaksojen välissä. Opiskeluprosessin aikana toteutetaan jatkuvaa, säännöllistä itsearviointia, johon kuuluvat työskentelyyn ja oppiaineen osatavoitteiden saavuttamiseen liittyvä arviointi. Opettajat toteuttavat oppilaiden kanssa eri oppiaineisiin liittyviä itsearviointeja lukuvuoden aikana niin, että ne tukevat oppiaineen tavoitteiden saavuttamista.

Opiskelujakson keskelle sijoitettu itsearviointi toteutetaan vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana luokilla 3-9 siten, että oppilas ja opettaja keskusteleval yhdessä opiskelun tavoitteista itsearvioinnin pohjalta, jotta oppilas pystyy suuntaamaan opiskeluaan saamansa palautteen perusteella.

Vertaisarvioinnin edellytysten kehittäminen

Vertaisarviointia toteutetaan osana projekti-, ryhmä- ja luokkatyöskentelyä. Vertaisarviointia kehitetään edelleen niin, että oppilaiden taidot osaamisensa ja oppimisprosessinsa arvioinnissa kehittyvät. Tavoitteena on, että vertaisarvioinnin kautta kehittyvät myös ajattelun taidot.

6.2. Opintojen aikaisen arvioinnin toteuttaminen

Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia.

Oppiminen arvioinnin kohteena

Oppimisen arviointi sisältää opinnoissa edistymisen ja osaamisen tason arviointia sekä palautteen antamista niistä. Edistymistä tarkastellaan suhteessa aiempaan osaamiseen ja asetettuihin tavoitteisiin. Oppimisen edistymisen huolellinen seuranta on tarpeen koko perusopetuksen ajan, jotta opetuksen, ohjauksen ja tuen keinoin voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen. Osaamisen tasolla tarkoitetaan oppilaan eri tavoin osoittamaa osaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arvioituna oppilaan suoritusten perusteella. Osaamisen tason arvioimiseksi oppilaan työn tuloksia tai suorituksia tarkastellaan mahdollisimman monipuolisesti. Tiedollisen ja taidollisen osaamisen tason arvioinnissa hyödynnetään valtakunnallisesti määriteltäviä arviointikriteerejä. Osaamisen kehittyminen nähdään koko perusopetuksen ajan vahvistuvana, kumuloituvana prosessina. Oppilaita ohjataan sekä itsenäisesti että ryhmänä tarkastelemaan edistymistään ja työnsä tuloksia suhteessa tavoitteisiin ja niihin onnistumisen kriteereihin, joista on yhdessä keskustellen sovittu työtä aloitettaessa.

Työskentely arvioinnin kohteena

Oppilaiden työskentelytaitojen kehittäminen on yksi perusopetuksen keskeisistä tavoitteista. Opetuksessa tuetaan oppilaiden itsenäisen ja yhdessä työskentelyn taitoja. Työskentelytaitoihin sisältyvät myös taito suunnitella, säädellä ja arvioida omaa työtään, taito toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taito toimia rakentavassa vuorovaikutuksessa. Työskentelytaitoja harjoitellaan eri oppiaineissa, monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja koulun muussa toiminnassa. Opettajat ohjaavat oppilaita sekä yksilöinä että ryhmänä suunnittelemaan työtään ja käyttämään oppimista edistäviä työskentelytapoja. Oppilaita ohjataan myös tarkastelemaan suunnitelmien toteutumista sekä arvioimaan työskentelyn onnistumista ja siihen vaikuttaneita tekijöitä. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineissa tehtävää arviointia ja arvosanan muodostamista. Arviointi perustuu oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden sisältämiin työskentelyn tavoitteisiin. Työskentelyä koskeva monipuolinen palaute kaikissa opiskelutilanteissa edistää oppilaiden mahdollisuuksia tarkastella omaa työskentelyään ja kehittyä työskentelytaidoissa.

Opintojen aikainen arviointi

Opintojen aikaisella arvioinnilla tarkoitetaan ennen päättöarviointia toteutettavaa arvioinnin ja palautteen antamisen kokonaisuutta. Opintojen aikainen arviointi on kaikilla vuosiluokilla pääosin oppimisen ohjaamista palautteen avulla. Sen keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja tukea oppimista sekä edistää itse- ja vertaisarvioinnin taitoja. Siihen sisältyy myös oppilaiden edistymisen ja osaamisen tason kuvaamista keskusteluihin, arviointitiedottein ja todistuksin tiettyinä ajankohtina. Oppilaalle ja huoltajalle tulee antaa tietoa opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä riittävän usein.

Tiedottaminen arvioinnista ja yhteistyö huoltajien kanssa

Arvioinnista tiedotetaan lukuvuoden alussa sekä vanhempainvarteissa. Arvioinnin periaatteet ja kriteerit esitellään oppilaille ja huoltajille koulun oppaassa. Arviointi on oppimaan oppimisen väline ja sen tulisi olla ensisijaisesti kannustavaa ja monipuolista sekä kohdistua oppimisprosessiin ja osaamisen näyttöön. Ne ovat yksilöidymmin nähtävillä koulun paikallisessa opetussuunnitelmassa. Kunkin aineen opettaja osaltaan huolehtii siitä, että huoltajilla ja oppilailla on tiedossaan oppiaineen arviointitavat ja arviointikriteerit.

Arviointi lukuvuoden aikana

Pääosa opintojen aikaisesta arvioinnista on luonteeltaan formatiivista. Tällöin arviointi ja siihen perustuva palautteen antaminen toteutetaan lukuvuoden aikana osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä. Se edellyttää opettajilta oppimisprosessiin liittyvää havainnointia ja vuorovaikutusta oppilaiden kanssa. Opintojen aikaisessa arvioinnissa tärkeää on myös oppilaiden toimijuutta kehittävä vertaisarviointi ja itsearviointi. Opettajan tehtävänä on luoda tilanteita, joissa yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta.

Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa, oppimisen solmukohtia analysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Se ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä. Oppilaita ohjataan palautteen avulla tiedostamaan edistymisensä ja jäsentämään oman oppimisensa eri vaiheita sekä löytämään erilaisia keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi. Palaute auttaa oppilaita vähitellen ohjaamaan omaa oppimistaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja käyttämään onnistumista parantavia oppimisstrategioita.

Opettajan antaman, oppimisprosessia näkyväksi tekevän ja oppimista edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään

- mitä heidän on tarkoitus oppia
- mitä he ovat jo oppineet
- miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan.

Tällainen formatiivinen arviointi ja ohjaava palaute edistävät opiskeltavien asioiden jäsentymistä tieto- ja taitokokonaisuuksiksi sekä kehittävät oppilaiden metakognitiivisia taitoja ja työskentelytaitoja.

Formatiivisen arvioinnin ja palautteen antamisen periaatteet, kokonaisuus ja pedagoginen tehtävä oppimisen edistämiseksi noudatettavat valtakunnalliset periaatteet. Arvioinnin tavoite on antaa palautetta oppilaalle oppimisprosessin aikana ja sen jälkeen. Arvioinnin tulee olla kannustavaa.

Lukuvuosittaista arviointia toteutetaan arviointikeskustelussa, väliarviointina sekä lukuvuositolistuksena. Arviointikeskusteluun osallistuvat myös oppilaan vanhemmat. Pohjana yhteiselle keskustelulle käytetään väliarviointia tai arviointikeskustelua varten tilannetta varten oppilaalla teetettyä itsearviointia. Arviointikeskustelu toteutetaan lokakuun ja maaliskuun välisenä aikana. Opettaja kirjaa arviointipäivämäärän omaan seurantaansa. Kirjallinen väliarviointi tehdään syyslukukauden lopussa. Väliarvioinnin kopiot säilytetään koulun arkistossa. Oppilaalle annetaan lukuvuositolistus lukuvuoden päättyessä. Lukuvuositolistukset säilytetään koulun arkistossa.

Arviointi lukuvuoden päättyessä

Opintojen aikainen arviointi sisältää myös oppimisprosessin jälkeen tehtävää, oppilaiden osaamisen summatiivista arviointia, jonka tulokset välitetään oppilaille todistuksissa tai arviointitiedotteissa. Perusopetusasetus velvoittaa antamaan kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle lukuvuositolistuksen, joka sisältää sanallisesti tai numeroin ilmaistut arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa tai opintokokonaisuuksissa. Lukuvuositolistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on kokonaisarvio oppilaan koko lukuvuoden edistymisestä ja suoriutumisesta. Lukuvuositolistus on myös päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestä luokalle.

Vuosiluokilla 1-7 arviointi on sanallista tai numeroarviointia tai niiden yhdistelmää opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Vuosiluokkien 8-9 todistuksissa käytetään numeroarviointia. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviointia. Yksilöllistettyjen oppimäärien arvioinnissa sanallista tai numeroarviointia käytetään opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Sanallista arviointia voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.

Numeroarvosana kuvaa keskimääräisenä summatiivisena arviona oppilaan osaamisen tasoa suhteessa tavoitteisiin kussakin oppiaineessa tai opintokokonaisuudessa. Sanallista arviointia käyttämällä voidaan antaa monipuolista palautetta oppilaan oppimisesta ja suoriutumisesta. Sanallisen arvioinnin avulla voidaan kuvata paitsi oppilaan osaamisen tasoa myös hänen edistymistään, vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan. Sanallisella arvioinnilla voidaan myös antaa numeroarvosanaa yksityiskohtaisempaa palautetta osaamisesta ja oppimisen edistymisestä oppiaineen eri osa-alueilla.

Oppiaineiden kirjallinen arviointi toteutetaan joko sanallisena tai numeerisena luokkatasosta riippuen. Vuosiluokilla 1-4 arviointi on sanallista sekä käyttäytymisen että oppiaineiden osalta. Vuosiluokilla 5-9 on numeerinen arviointi sekä käyttäytymisen että oppiaineiden osalta.

Oppiaineiden arvioinnin pohjana ovat kriteerit hyvän osaamisen arvosanalle 8 (=hyvä). Ne esitellään luvuissa 13-17 oppiaineiden arviointien kohdalla. Työskentelytaidot ovat osa oppiaineissa tapahtuvaa arviointia ja perustuvat oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytavoitteisiin. Kuudennen luokan kevätlukukaudella oppilaille järjestetään erillinen työskentelyn ja oppimisen taitojen arviointi, joka on samalla alakoulun arvioinnin päätökseskustelu.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet arvioidaan osana eri oppiaineita. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvosana voi vaikuttaa yksittäisen oppiaineen arvosanaan yhden koenumeron verran. Kriteerit ja arvosanan jakautuminen eri oppiaineiden kesken määritellään monialaisten kokonaisuuksien tavoitteiden ja sisältöjen esittelyssä koulun lukuvuosisuunnitelman liitteenä.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taito- ja taideaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden valittaiset tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita lukuvuositolistuksiin.

Valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–6 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroarvosanalla. Vuosiluokilla 7–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

Valinnaisaineiden arviointi on kuvattu luvussa 12.4.

Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että oppilaalla on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Oppilaan kokonaistilannetta tulee tarkastella riittävän ajoissa. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta, ohjausta ja muuta tukea tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisvaikeuksien, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen opinnoissaan. Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee asiasta keskustella hyvissä ajoin lukuvuoden aikana huoltajan ja oppilaan kanssa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttävät tiedot ja taidot osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion, siirtyy seuraavalle vuosiluokalle.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on hylätty. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita näyttömahdollisuuksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritushallinnus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistuksessa ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan vuosiluokkiin sitomattomasti

Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti. [1] Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, joidenkin oppilasryhmien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Koko koulun tai yksittäisen opetusryhmän kohdalla vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytettäessä tuntijako sekä oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksittain.

Oman opinto-ohjelman mukaan vuosiluokkiin sitomattomasti opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä luokalta raukeaisivat. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hän eroaa koulusta.

Arviointi nivelkohdissa

Valtioneuvoston asetuksessa säädetty tuntijako määrittää nivelkohdat, joiden mukaisesti perusopetus jakautuu vuosiluokkien 1-2, 3-6 sekä 7-9 muodostamiin kokonaisuuksiin.

Toisen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Toisen vuosiluokan lopulla oppimisen arvioinnin pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilaalle annetaan lukuvuositodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteena on tuoda esille oppilaan vahvuuksia oppijana ja vahvistaa itsetuntoa ja oppimismotivaatiota. Usein on tarpeen arvioida ja suunnitella yhdessä myös oppilaan tarvitsemaa ohjausta ja tukea. Nivelvaihetta lähestyttäessä korostuu opettajan, oppilaan ja huoltajan välinen vuorovaikutus. On tärkeää, että oppilaan omat arviot ja toiveet sekä huoltajan näkemykset tulevat kuulluiksi.

Toisen vuosiluokan aikana luokanopettaja käy huoltajan ja oppilaan kanssa arviointikeskustelun, jossa käydään läpi oppilaan edellytykset ja mahdolliset tuen tarpeet opintojen tukemiseksi, jotta siirtyminen kolmannelle vuosiluokalle sujuu mahdollisimman saumattomasti.

Oppilaan oppimisprosessin kannalta keskeisiä, laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin perustuvia näkökulmia, joihin opettaja kiinnittää huomiota arvioidessaan oppilaan edistymistä ja antaessaan siitä palautetta oppilaalle ja huoltajalle ovat:

- edistyminen kielellisissä valmiuksissa, erityisesti
 - kysymisen ja kuuntelemisen taidot
 - vuorovaikutustaidot ja taito ilmaista itseään eri keinoin
- edistyminen työskentelytaidoissa, erityisesti
 - taito työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä
- edistyminen taidossa huolehtia omista ja yhteisesti sovituista tehtävistä

Lisäksi annetaan palautetta oppilaan opiskelun etenemisestä eri oppiaineissa. Lukuvuositodistuksessa ilmaistaan, onko oppilas saavuttanut kunkin oppiaineen tavoitteet hyväksyttävästi.

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Kuudennen vuosiluokan lopulla oppilaalle annetaan lukuvuositodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Palautteessa kiinnitetään huomiota erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymiseen. Oppilas tarvitsee tietoa myös edistymisestään oppiaineissa ja laaja-alaisessa osaamisessa. Arviointikäytänteet ja palautteen antaminen suunnitellaan niin, että oppilas ja huoltaja saavat monipuoliseen tietoon perustuvan käsityksen oppilaan oppimisen edistymisestä. Erityistä huomiota kiinnitetään opiskelumotivaation tukemiseen.

Kuudennen vuosiluokan aikana luokanopettaja käy huoltajien ja oppilaan kanssa arviointikeskustelun yläkouluun siirtymistä varten. Keskustelussa käydään läpi yläkouluun siirtymisen käytännöt ja oppilaan edellytykset ja mahdolliset tuen tarpeet yläkouluopintoja ajatellen. Seitsemännelle luokalle siirryttäessä käytetään Espoon kaupungin lomaketta 7-luokkalaisen vanhempainpalaverin pohjaksi.

Kuudennen vuosiluokan lukuvuositodistuksessa annettavaa arviointia varten kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin on määritelty tavoitteista johdetut arviointikriteerit hyvää osaamista kuvaavalle sanalliselle arviolle tai numeroarvosanalle kahdeksan (8). Kriteerien avulla on kuvattu, millaista osaamista edellytetään kyseisen arvion tai arvosanan saavuttamiseksi. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan opettajan arvioinnin apuvälineitä. Sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja pohtii oppilaan edistymistä suhteessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin ja osaamisen tasoa suhteessa valtakunnallisesti määriteltyihin arviointikriteereihin. Opettajan tulee käyttää näitä kriteerejä antaessaan oppilaalle sanallisen arvion tai numeroarvosanan kuudennen vuosiluokan lukuvuositodistukseen. Oppilas saa hyvää osaamista kuvaavan sanallisen arvion tai arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Tason ylittäminen joidenkin

tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat:

1. Lukuvuositodistus
2. Välitodistus
3. Erotodistus
4. Päätötodistus

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Todistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Sanallista arviota voidaan käyttää todistuksissa vuosiluokilla 1-7. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. Merkittäessä arvio todistukseen numerona, todistukseen merkitään myös perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko. Muissa todistuksissa kuin päätötodistuksessa voidaan numeroarvosanaa aina täydentää sanallisilla arvioilla ja näin antaa palautetta sekä osaamisen tasosta että edistymisestä.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita lukuvuositodistuksiin.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, arvio annetaan aina todistuksen liitteellä.

Uskonnon ja elämäntutkimustiedon arvio tai arvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa "uskonto/elämäntutkimustieto" erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–6 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 7–9 vähintään 2 vuosiviikkotuntin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään 25 % on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan todistuksessa käyttää numeroarviointin sijasta sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla. Toiminta-alueittain opiskeltaessa käytetään sanallista arviointia kaikilla vuosiluokilla. Sanallisesta arviosta on käytävä ilmi, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty. Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi

- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Välitodistus

Lukuvuoden aikana voidaan antaa välitodistuksia paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Välitodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus koskien sanallisen tai numeroarvosanan käyttöä, käyttäytymisen arviointimerkintää, uskonnon ja elämäkatsomustiedon arviointimerkintää, opetuskieltä sekä yksilöllisten oppimäärien mukaista opiskelua.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Yhdeksännen luokan oppilaalle annettavaa välitodistusta varten oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättöarvioinnissa. Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä 9. vuosiluokalla annettavaan välitodistukseen.

Välitodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla annettavaa välitodistusta)
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus koskien sanallisen tai numeroarvosanan käyttöä, uskonnon ja elämäkatsomustiedon arviointimerkintää, opetuskieltä sekä yksilöllisten oppimäärien mukaista opiskelua. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus

- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

[1] Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

6.3. Päätöarvioinnin toteuttaminen

Päätöarviointi ajoittuu oppiaineesta ja paikallisesta opetussuunnitelmaratkaisusta riippuen vuosiluokille 7, 8 tai 9. Päätöarviointiin johtavien arviointikäytäntöjen tulee olla oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisia.

Päätöarvioinnin tehtävänä on määrittellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Arvioinnin tuloksena annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan suoriutumisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päätöarvioinnin kriteereihin.

Päätöarvioinnin lähestyessä opettajien tehtävänä on lukuvuoden vielä ollessa käynnissä antaa oppilaille paitsi tietoa suoriutumisen nykytilasta ja -tasosta myös oppimista eteenpäin ohjaavaa arviointipalautetta. Samoin tulee huolehtia siitä, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päätöarvioinnin kriteereistä. Palautteen ja ohjauksen tulee olla riittävän yksityiskohtaista ja yksilöllistä. Mikäli ennakoidaan, että 9. luokan oppilas ei tukitoimista huolimatta suoriudu opinnoistaan ja on vaarassa jäädä luokalle, voidaan oman opinto-ohjelman mukaiseen etenemiseen siirtymisellä ehkäistä oppilaan kaikkien suoritusten raukeaminen. Oman opinto-ohjelman mukaan etenevää, vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käsitellään tarkemmin luvussa 5.

Päätöarvosanan muodostaminen

Perusopetuksen päätöarvosanojen tulee olla annettu yhdenvertaisin perustein. Päätöarvosanan muodostamista varten on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin sekä vapaaehtoisen kielen A-oppimäärään valtakunnalliset päätöarvioinnin kriteerit sekä päätöarvosanan muodostamisen periaatteet.

Perusopetuksessa oppilaan päätöarvosanaa ei muodosteta suoraan oppilaan aiempien kurssi-, jakso- tai lukuvuovuositolodistusten arvosanoista lasketun keskiarvon perusteella. Koska osaamisen kehittyminen on aina kumuloituvaa, päätöarvosanan muodostamisen tulee perustua oppilaan opintojen päättyessä osoittamaan osaamisen tasoon suhteessa oppimäärän tavoitteisiin ja päätöarvioinnin kriteereihin.

Päätöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanaan kahdeksan (8) vaadittavan tieto- ja taitotason kussakin oppiaineessa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Oppilas on saavuttanut perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet oppiaineessa välttävästi (5) mikäli hän osoittaa jossakin määrin oppiaineelle asetettujen tavoitteiden mukaista osaamista. Tällöin oppilas on suorittanut yleisen oppimäärän ko. oppiaineessa hyväksytysti. Arvosanan muodostaminen perustuu myös tässä tapauksessa oppilaan osoittamaan keskimääräiseen osaamiseen, eli välttävän tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida hylätyn (4) suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetuksen päätöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen näissä opetussuunnitelman perusteissa määriteltyä

oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineen oppimäärät.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi oppinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suoriutumista arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja arvioinnissa käytetään päättöarvioinnin kriteerejä. Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin perustuen. Silloin arviointia ei tehdä suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta sanallista arviota myös päättöarvioinnissa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin ja arviointi annetaan sanallisena.

Päättöarviointi toteutetaan numeerisena ja kirjallisena oppilaalle, joka on suorittanut hyväksytysti oppiaineen peruskoulun oppimäärän. Päättöarvioinnissa otetaan huomioon peruskoulun aikana suoritettut opintosuoritukset:

Johonkin oppiaineeseen tai erityiseen tehtävään painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa valtakunnallisiin tavoitteisiin ja käyttää osaamisen tason määrittämisessä päättöarvioinnin kriteerejä.

Päättöarvioinnin kriteerejä tulee käyttää yhteisten oppiaineiden arvioinnissa myös silloin, kun oppilas on suorittanut opintonsa erityisen koulutustehtävän mukaisesti järjestetyssä opetuksessa.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa

oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota "hyväksytty".

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettävien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä päättöarvosanoja.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin muihin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin täsmennyksin:

- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5-10) ja sanoin (välttävä – erinomainen)
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään suoritettu oppimäärä tai oppimäärät
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista.
- merkitään tieto siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään 25% on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita käytetty kieli.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään todistukseen numeroarvosana. Numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä "valinnaiset opinnot", sen jälkeen kaikkien yhteen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä "hyväksytty".

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon "muut valinnaiset aineet" alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä "hyväksytty".

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä "osallistunut". Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio "hyväksytty" riippuen siitä, minkä laajuiseksi kyseinen valinnainen aine on koulun opetussuunnitelmassa määritelty sekä merkintä opetussuunnitelman mukaisesta tuntimäärästä.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä "hyväksytty". Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvioidaan numeroin.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvosana merkitään päättötodistukseen muodossa "uskonto/ elämänkatsomustieto" erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan

opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillistä päättöarvosanaa. Päättöarviointi kussakin taide- ja taitoaineessa tehdään siinä vaiheessa, kun oppiaineen koko oppimäärä on suoritettu. Taide- ja taitoaineiden päättöarvosanoja muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin määriteltyjä valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä.

Espoon kristillinen koulu noudattaa opetussuunnitelman perusteiden mukaisia suosituksia päättöarvioinnissaan.

Koulu huomioi todistuksen liitteiksi

- Ylimääräinen, koulussa annettava opetus, kuten soitinopetus ja musiikin teoria, hyväksytään päättötodistuksen liitteenä. Opettaja arvioi opiskelijan suoritukset.
- Oman äidinkielen opetus liitetään päättöarviointiin osallistumistodistuksena liitteenä.

6.4. Käyttäytyminen arvioinnin kohteena

Käyttäytymisen ohjaus sekä käyttäytymiseen liittyvien tietojen ja taitojen opettaminen ovat osa koulun kasvatustehtävää. Oppilaita ohjataan ottamaan huomioon muut ihmiset ja ympäristö sekä noudattamaan yhteisesti sovittuja toimintatapoja ja sääntöjä. Heille opetetaan koulun erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiallista, tilannetietoista käyttäytymistä ja hyviä tapoja. Käyttäytymistä arvioidaan ja oppilaille annetaan käyttäytymisestä ohjaavaa palautetta suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun kasvatustavoitteisiin, yhteisön toimintakulttuuria määrittäviin linjauksiin ja järjestyssääntöihin. Oppilaille ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun kasvatustavoitteita ja käyttäytymiselle asetettavia tavoitteita koskevaan keskusteluun ja tavoitteiden määrittelyyn. Käyttäytymisen arvioinnissa erityisen tärkeä on huolehtia, että arviointi ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin eikä muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä se vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon. Päättö- ja erotodistukseen käyttäytymisen arviota ei merkitä.

Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arvioinnin pohjana ovat Espoon kristillisen koulun järjestyssäännöt sekä koulun hyvän käytöksen kriteerit.

Käyttäytymisen arvioinnin osatavoitteet on jaettu seuraaviin kategorioihin:

1. kunnioittava käytös aikuisia kohtaan
2. kunnioittava käytös toisia oppilaita kohtaan

3. ympäristön huomioiminen
4. yhteisesti sovitut toimintatavat ja säännöt
5. kannustava ja toiset huomioon ottava käytös
6. työrauha
7. ohjauksen vastaanottaminen
8. hyvät tavat
9. rehellisyys

Käyttäytymisen tavoitteet luodaan koulun huoltajien kanssa yhteistyössä. Johtokunta määrittelee arvioinnin sisältöalueet, arvioinnin tavoitteet sekä arviointikriteerit. Tavoitteet ja arviointikriteerit käydään läpi oppilaiden kanssa heidän ikätasonsa huomioon ottaen. Käyttäytymisen opetuksen tukena käytetään opettajan ja oppilaan yhteistä arviointilomaketta, joka sisältää kuhunkin kategoriaan liittyvät kriteerit hyvälle käytökselle.

Käyttäytymisen arvioinnin kriteerit

Arvosana 10

- Oppilas käyttäytyy toisia kohtaan aina asiallisesti ja kannustavasti. Yhteistyö sujuu hyvin kaikkien kanssa.
- Oppilas pitää koulutarvikkeistaan, yhteisistä välineistä ja tiloista hyvää huolta.
- Oppilas toimii ohjeiden mukaan, noudattaa sääntöjä, eikä häntä tarvitse ohjenta.
- Oppilas parantaa luokan ja koulun työskentelyilmapiiriä.
- Oppilas toimii rehellisesti ja vastuuntuntoisesti.

Arvosana 9

- Oppilas käyttäytyy toisia kohtaan asiallisesti, myös ollessaan eri mieltä. Yhteistyö sujuu lähes aina kaikkien kanssa.
- Oppilas pitää koulutarvikkeistaan, yhteisistä välineistä ja tiloista hyvää huolta.
- Oppilas toimii ohjeiden mukaan, noudattaa sääntöjä lähes aina ja suostuu muuttamaan toimintaansa, jos häntä ohjennetaan.
- Oppilas parantaa luokan työskentelyilmapiiriä.
- Oppilas toimii rehellisesti ja vastuuntuntoisesti.

Arvosana 8

- Oppilas käyttäytyy toisia kohtaan asiallisesti, myös ollessaan eri mieltä. Yhteistyö sujuu useimmiten kaikkien kanssa.
- Yleensä oppilas pitää koulutarvikkeistaan, yhteisistä välineistä ja tiloista hyvää huolta.
- Oppilas toimii ohjeiden mukaan, noudattaa sääntöjä useimmiten ja suostuu muuttamaan toimintaansa, jos häntä ohjennetaan.
- Oppilas työskentelee häiritsemättä muita.
- Oppilas toimii rehellisesti ja vastuuntuntoisesti.

Arvosana 7

- Oppilas käyttäytyy useimmiten toisia kohtaan asiallisesti. Yhteistyö sujuu vaihtelevasti.
- Yleensä oppilas huolehtii koulutarvikkeistaan, yhteisistä välineistä ja tiloista.
- Oppilas toimii ohjeiden ja sääntöjen mukaan vaihtelevasti ja yleensä korjaa toimintaansa, jos häntä ohjennetaan.
- Oppilas häiritsee välillä toisten työskentelyä.
- Oppilas toimii yleensä rehellisesti ja vastuuntuntoisesti.

Arvosana 6

- Oppilas käyttäytyy usein toisia kohtaan epäkunnioittavasti. Yhteistyö sujuu välillä joidenkin kanssa.
- Oppilas huolehtii vaihtelevasti koulutarvikkeistaan, yhteisistä välineistä ja tiloista.
- Oppilas jättää välillä noudattamatta sääntöjä eikä aina muuta toimintaansa, jos häntä ohjennetaan.

- Oppilas häiritsee usein toisten työskentelyä.
- Oppilas toimii välillä epärehellisesti ja vastuuttomasti.

Arvosana 5

- Oppilas käyttäytyy usein toisia kohtaan epäkunnioittavasti.
- Yhteistyö sujuu joskus ja joidenkin kanssa.
- Oppilas jättää usein huolehtimatta koulutarvikkeistaan, yhteisistä välineistä ja tiloista.
- Oppilas jättää usein noudattamatta ohjeita ja sääntöjä, eikä muuta käyttäytymistään, vaikka häntä ojennetaan.
- Oppilas häiritsee jatkuvasti toisten työskentelyä.
- Oppilas toimii usein epärehellisesti ja vastuuttomasti.

Arvosana 4

- Oppilas käyttäytyy toisia kohtaan epäkunnioittavasti ja väkivaltaisesti. Yhteistyö sujuu vain valikoidusti.
- Oppilas ei huolehdi koulutarvikkeistaan, yhteisistä välineistä ja tiloista.
- Oppilas toimii ohjeiden vastaisesti, ei noudata sääntöjä eikä muuta toimintaansa, jos häntä ojennetaan.
- Oppilas häiritsee kaikkien työskentelyä.
- Oppilas valehtelee ja toimii vastuuttomasti tai ei käy ollenkaan koulua.

7. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKEA

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopeus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Näitä tukimuotoja voi käyttää kaikilla kolmella tuen tasolla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. On huolehdittava oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa sekä tuettava oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki.

Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen sisällä sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle.

Ohjaus tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään oppilaan arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Näitä taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa.

Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantuntemusta.

Päättövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päättövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä erityisistä kysymyksistä.

Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Kun oppilaalla on tuen tarvetta, kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajalle ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Koulun henkilöstön tulee tuntee säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas tai huoltaja ei voi kuitenkaan kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Oppilas voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Yksilökohtaisen oppilashuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja oppilashuolto muodostavat kokonaisuuden. Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Oppilashuolto sisältyy llukuun 8.

Ensisijainen, kokonaisvaltainen ja ylittämätön kasvatusvastuu lapsesta ja nuoresta on aina vanhemmilla. Lapsi ja nuori elää samanaikaisesti sekä kodin että koulun vaikutuspiirissä. Rakentava yhteistyö kasvaa vastavuoroisesta kasvatuskumppanuudesta, jonka ylläpitämisestä kaikilla osapuolilla on yhteinen vastuu. Nivelvaiheessa esikoulusta kouluun sekä alakoulusta yläkouluun koulu tiedottaa koteja lapsen koulunkäyntiä koskevissa asioissa. Huoltajille tiedotetaan jatko-opiskelumahdollisuuksista ja jatko-opintoihin siirtymisestä perusopetuksen päättyessä.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisessä painotetaan ennaltaehkäisevää työtettä sekä varhaista puuttumista. Erityisopettaja tekee yhteistyötä Espoon kaupungin konsultoivien erityisopettajien kanssa. Keskeisenä menetelmänä tuen tarpeen tunnistamisessa on arkipäivän havainnointi ja jatkuva arviointi koulutyössä. Oppilaan itsensä, huoltajan tai koulun työntekijän huomioiden ohjaavat tarpeellisiin asioihin puuttumiseen. Käytössä olevia tuen tarpeen kartoituskeinoja ovat muun muassa:

- Havainnointi: Oppilaan ja oppimisympäristön havainnointi
- Opettajan kirjanpito/ tarkkailu
- Koulunkäynninohjaajan huomioiden
- Keskustelut ja tapaamiset vanhempien kanssa
- Oppilaan oppimistulosten seuranta
- Huolilomake
- Poissaolojen seuranta
- Erityisopettajan kartoitukset / seulat
- Psykologin tutkimukset
- Kuraattorin kartoitukset

- Erityisopettajan, kuraattorin tai psykologin konsultaatiot
- Oppilaan tuen ryhmän kokouksissa oppilaan tilanteen käsittely
- Oppilaan näkemys tilanteesta ja tuen tarpeesta

Opetus- ja toimintatapoja muokataan kulloiseenkin tilanteeseen sopiviksi. Oppimisympäristö järjestetään sellaiseksi, että se tukee parhaalla mahdollisella tavalla oppilasta.

Yhteys oppilaan huoltajiin rakennetaan ainakin Wilman, vanhempaintapaamisten ja vanhempainiltojen avulla avoimeksi. Huoltajilla on ensimmäisen kouluvuoden aikana oikeus vähintään kahteen ja sen jälkeen lukuvuosittain vähintään yhteen tapaamiseen lapsensa luokanopettajan kanssa. Luokanopettaja tai luokanvalvoja ehdottaa aikoja tapaamista varten. Tapaamiseen kutsutaan molemmat vanhemmat, jos molemmilla on lapsen huoltajuus. Tapaamisissa lapsi tai nuori voi itse olla mukana osan ajasta.

Vanhempaintapaamiset

Syksyn ensimmäinen tapaaminen pidetään mahdollisuuksien mukaan elo-syyskuussa. Mahdollinen toinen tapaaminen on tammi-helmikuussa ennen hiihtolomaa. Tarvittaessa kolmas tapaaminen on toukokuussa. Erityisesti ensitapaamisessa tutustuminen lapseen tai nuoreen sekä tämän huoltajiin on tärkeää. Tapaamisessa käsitellään lapsen tai nuoren koulunkäyntiin koskevia asioita lapsen tai nuoren, tämän huoltajan, opettajan tai muun koulun henkilökunnan näkökulmasta. Aiheita voivat olla esim.

- asenne koulutyöhön
- kouluun liittyvät odotukset
- toiveet ja pelot
- tuntityöskentely
- läksyistä ja välineistä huolehtiminen
- sosiaaliset suhteet
- menestyminen oppiaineessa
- tuen tarve
- poissaolot
- myöhästymiset
- ajankäyttö (miten oppilaalta sujuu koulutyön ja vapaa-ajan rytmittäminen)
- ruokailuun ja terveyteen liittyvät asiat.
- Myös positiivinen palaute on tärkeää. Tapaamisessa opettaja suunnittelee yhdessä huoltajan/huoltajien sekä mahdollisesti oppilaan tai muun koulun työntekijän kanssa lähitavoitteen koulutyön onnistumiseksi.

Lapsen tai nuoren koulunkäynnistä annetaan tietoa säännöllisesti esimerkiksi vanhempainvarteissa, Wilman kautta tai palautettavien tehtävien avulla. Opetus arvioiteineen on luonteeltaan oppilasta kannustavaa. Myös onnistumisia pidetään esillä.

Vanhemmilla on mahdollisuus ottaa yhteyttä oppilashuollon henkilökuntaan lastaan koskevissa asioissa. Oppilashuollon työntekijät esitellään syksyn vanhempainillassa ja heidän yhteystietonsa ovat koulun nettisivuilla, lukuvuosioppaassa ja Wilmassa.

7.1. Yleinen tuki

Laadukas perusopetus on perusta oppilaan oppimiselle ja hyvinvoinnille. Oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi opetusta eriyttämällä, opettajien keskinäisellä sekä muun henkilöstön yhteistyöllä, ohjauksella sekä opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan esimerkiksi tukiopetuksella, osa-aikaisella erityisopetuksella tai ohjauksen keinoin.

Oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea. Tällöin oppimissuunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma. Pidemmälle edistyneen oppilaan opiskelua voidaan syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla.

Yleinen tuki on osa päivittäistä koulutyötä, ja sen perustana on jokaisen oppilaan oikeus saada laadukasta opetusta, ohjausta ja tukea kaikkina koulupäivinä. Opettaja suunnittelee ja toteuttaa yleisen tuen mukaista opetusta omissa opetusryhmissään. Opettaja voi suunnitella ja toteuttaa sitä yhdessä koulunkäynninohjaajan, erityisopettajan, toisen opettajan tai kuraattorin kanssa. Yleisestä tuesta ei tehdä Wilma-asiakirjaa, joskin oppimissuunnitelma on mahdollinen. Oppimisen ja koulunkäynnin eri tukimuotoja ovat mm. tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, ohjaus, ohjaajan työpanos, oppilashuollollinen työ ja oppilashuollon tuki, opetuksen eriyttäminen, samanaikaisopetus ja opetusryhmien joustava ryhmittely.

7.2. Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettu tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, ja niin kauan kun oppilas sitä tarvitsee. Oppilaan tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Oppilas tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostettu tuki annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavien opetusjärjestelyin.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Esimerkiksi osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu tehostetun tuen aikana. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Tehostetun tuen aikana annettava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä oppilasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa[2]. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelma on opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppimissuunnitelma tukee kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa[4]. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina oppilaan tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- opetukseen osallistumisen edellyttämien perusopetuslain mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki

Tuen seuranta ja arviointi

- *oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat*
- *oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi*
- *arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin*
- *oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta*
- *suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt*

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Oppimissuunnitelma muissa tilanteissa

Oppimissuunnitelmaa käytetään vaikka oppilas ei saisi tehostettua tukea, mikäli

- *oppilas etenee eri oppiaineiden opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaisesti*
- *opetus järjestetään erityisin opetusjärjestelyin*
- *perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilas on otettu joustavan perusopetuksen toimintaan.*

Näissä tilanteissa laadittava oppimissuunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma.

Tehostetun tuen toimintamalli

Kun oppilaasta herää huoli ja tuen tarve tulee esille, luokanopettaja tai luokanvalvoja vastaa tuen tarpeen tarkemmasta selvittämisestä. Opettaja konsultoi tarvittaessa erityisopettajaa, kuraattoria, psykologia sekä muita oppilashuollon tahoja.

Tukimuotojen suunnitteleminen ja toteuttaminen tapahtuu yhteistyössä vanhempien kanssa niin, että vanhemmat ovat tietoisia tuen tarpeesta ja siitä, kuinka tuen tarpeeseen vastataan. Tarvittaessa vanhemmat kutsutaan koululle tapaamiseen.

Luokanopettaja tai -valvoja laatii pedagogisen arvion wilmaan tarvittaessa yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen sekä oppilaan palaaminen yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen oppimisen tuen ryhmän moniammatillisena käsittelynä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Allekirjoituksellaan rehtori vahvistaa moniammatillisen käsittelyn tuloksen. Rehtori vastaa tehostetun tuen järjestämisestä ja toteutumisesta.

Jos oppilaan tuen ryhmä päättää lisätä oppilaalle annettavaa tukea, tulee luokanopettajan tai luokanvalvojan laatia oppimissuunnitelma kahden kuukauden kuluessa tästä päätöksestä. Oppimissuunnitelmaan kirjataan suunnitelma koulunkäynnin ja oppimisen etenemisestä ja siinä tarvittavista tukimuodoista sekä opetusjärjestelyistä. Intervention pituus kirjataan oppimissuunnitelmaan ja tuen toteuttamista seurataan ja tilannetta arvioidaan säännöllisesti. Tehostetun tuen ensisijainen tavoite on ohjata ja opettaa oppilasta siten, että hän voi saadun tuen jälkeen palata yleisen tuen piiriin. Myös seurannassa tehdään yhteistyötä vanhempien kanssa. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Tehostetun tuen oppimissuunnitelma arvioidaan ja tarkistetaan aina tuen tarpeen muuttuessa tai vähintään kerran vuodessa.

Mikäli tehostetun tuen piirissä oleva oppilas saavuttaa asetetut tavoitteet, harkitsevat opettajat oppimisen tuen ryhmässä yhteistyössä huoltajan ja oppilaan kanssa, tuleeko oppilaan tehostettu tuki päättää ja opetus järjestää yleisenä tukena. Jos päädytään tehostetun tuen lopettamiseen, laaditaan oppilaasta pedagoginen arvio. Oppimisen tuen ryhmän moniammatillisen käsittelyn jälkeen oppilas palaa yleisen tuen piiriin. Jos arvioidaan, että oppilas tarvitsee edelleen tehostettua tukea, oppilaan oppimissuunnitelma tarkistetaan yhteistyössä huoltajan kanssa. Jos tehostetun tuen toimet eivät auta oppilasta ja ongelmat kasvavat, monimuotoistuvat tai kasautuvat, selvitetään oppilaan opetuksen järjestämisen mahdollisuutta erityisessä tuessa.

Perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilas voidaan ottaa oppilaaksi joustavan perusopetuksen opetusryhmään, minkä jälkeen hänelle laaditaan tai päivitetään oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetuksen järjestäminen koulussa ja muissa oppimisympäristöissä.

Espoossa maahanmuuttajien määräaikaisella opetuksella tarkoitetaan valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyneelle oppilaalle annettavaa määräaikaista tehostettua tukea. Kaikille maahanmuuttajien määräaikaista opetusta saaville oppilaille laaditaan oppimissuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa viimeistään kolmen kuukauden kuluessa opetuksen alkamisesta.

7.3. Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityistä tukea saava oppilas opiskelee joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain. Mikäli oppilas opiskelee oppiaineittain, hän opiskelee eri oppiaineissa joko yleisen tai yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti.

Sellaiselle oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisulla pyritään ensisijaisesti turvaamaan oppilaan oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin. Nämä vaihtelevat oppimisen tavoitteiden ja sisältöjen sekä oppilaan henkilökohtaisten tarpeiden mukaisesti. Oppilaalla on perusopetuslain mukaan oikeus saada oppimisensa tueksi tukiovetusta ja osa-aikaista erityisopetusta myös osana erityisopetusta.

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla oppilaalla on oikeus myös muuhun tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi ohjaus, yksilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tuen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opetuksen järjestäjän päättämä toimitelin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä*
- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta.*

Näiden kahden selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen eteneminen*

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta
- arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, myös niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa. Päätös erityisestä tuesta tehdään hallintolain mukaisesti. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkittamis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, sillä huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla. Päätös on aina perusteltava. Päätöksen perustelut sisältyvät pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Yleensä erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä. Päätös tulee tarkistaa myös aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisestä tuesta tehdään uusi päätös. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin oppilaalle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Kaikki erityistä tukea saavan oppilaan tuki kirjataan HOJKSiin. Se on kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä opetusjärjestelyistä, pedagogisista menetelmistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätöksen sisältöön. HOJKSin laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaalle osana tehostettua tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppilaan

opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- oppilaan kehitykseen, kuten sosioemotionaalisiin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopeutus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Opetuksen järjestäminen

- oppilaan opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisluokalla
- muun opetuksen yhteydessä opiskelevalle oppilaalle samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena annettava erityisopetus
- erityisluokalla opiskelevalle oppilaalle nimetty yleisopetuksen yhteistyöluokka ja suunnitelma oppilaan opiskelusta tässä luokassa
- oppilaan koulukuljetusten järjestelyt ja vastuut sekä suunnitelma kuljetusta odottavan oppilaan ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- oppilaan mahdollinen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Tuen seuranta ja arviointi

- HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- oppimisen arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä
- yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt

- yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltavien oppiaineiden arviointi suhteessa HOJKSissa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin

Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt toiminta-alueittain
- oppilaan edistymisen arviointi suhteessa HOJKSissa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin toiminta-alueittain

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi. Sitä muutetaan aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset ja se voi perustua erilaajuisiin oppimääriin. Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa.

Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja perusopetuslaissa säädetyillä tukimuodoilla. Jos oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa, hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään. Mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää. Esimerkiksi kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetaso määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia. Oppimäärän yksilöllistamisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä. Pedagoginen selvitys sisältää erilliset perustelut yksilöllistämiseksi kussakin oppiaineessa. Jokaisen oppiaineen kohdalla arvioidaan erikseen, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Jos yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

Yksilöllistetyn oppimäärän tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa. Ne kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKSissa. Tämä on tärkeää, koska oppilaan opetus ja arviointi toteutetaan HOJKSiin kirjatun perusteella kyseisessä oppiaineessa. Oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa HOJKSissa määriteltyihin, hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaan opiskelua tuetaan lisäksi erilaisilla pedagogisilla järjestelyillä ja tarvittaessa eri tukimuodoilla. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä, laativat edellä mainitut HOJKSin sisällöt.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio tähdellä (*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa. Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Sanallista arviointia voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta kaikilla vuosiluokilla ja myös päättötodistuksessa.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan. Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18 §:n perusteella. Jos oppilaalla on erityisen tuen päätös, vapauttamisesta päätetään erityisen tuen päätöksessä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden oppiaineiden opiskelusta vapauttamisesta on säädetty erityissäännöksissä. Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa.

Oppiaineen oppimäärien yksilöllistäminen ja oppiaineesta vapauttaminen tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille tulee selvittää näiden toimenpiteiden vaikutukset jatko-opintoihin.

Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. Tarkoitus on vahvistaa oppilaan valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Päätös pidennyksestä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehtoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää kahdeksan vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Jos todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, tehdään päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jonka jälkeen oppilas kuuluu yleisen oppivelvollisuuden piiriin. Tarvittaessa oppilaalle voidaan edelleen antaa erityistä tukea.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Vaikkeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain. Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä. Opetus järjestetään toiminta-alueittain vain kun todetaan, ettei oppilas kykene opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä. Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestävän opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään. Opetuksen suunnittelun lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet. Koulupäivän eri tilanteita hyödynnetään oppimisessa, ja oppimisympäristöä kehitetään toimivaksi ja oppilasta motivoivaksi. Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan HOJKSissa kullekin toiminta-alueelle. Tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia tässä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa tuetaan oppilaan kokonaiskehitystä sekä edistetään ja ylläpidetään oppilaan toimintakykyä. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta, edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä antaa mahdollisuuksia monipuolisesti harjoitella taitoja arjen eri tilanteissa. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyuden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää itsekin muita ryhmän oppilaita ja aikuisia. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja kommunikoida. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään vaihtoehtoisia kommunikaatiokeinoja. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Kommunikaatiotaitoja harjoitellaan eri tilanteissa koulupäivän aikana.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen ja osallisuuden kehittyminen. Opetuksen tulee sisältää erilaisissa ympäristöissä toimimista sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua tukevia osa-alueita. Oppilaan itsetuntemusta ja oppimismotivaatiota tuetaan luomalla edellytykset onnistumisen kokemuksiin ja vahvistamalla myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiriä.

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Opetuksen tulee tukea oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Kognitiivisten taitojen oppimisen tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppimisen tavoitteena on kehittää lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia. Oppiaineiden sisällöistä voidaan saada aineistoa kognitiivisten taitojen oppimiseen.

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista ympäristönsä toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja itsenäistymistä. Opetuksen tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arjen taitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa käsitteleviä osa-alueita. Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, tieto- ja viestintäteknologisten taitojen, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisena. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

Erityiseen tukeen siirtymisen toimintamalli

Jos todetaan, että annettu tuki ei ole tehostetusta tuen tasosta huolimatta riittävää, luokanopettaja tai luokanvalvoja laatii yhdessä erityisopettajan kanssa pedagogisen selvityksen oppimissuunnitelmaa apuna käyttäen. Pedagoginen selvitys laaditaan wilman lomakkeelle. Luokanopettaja tai luokanvalvoja tekee yhteistyötä oppilaan ja oppilaan vanhempien kanssa tuen tarpeiden selvittämisessä, tuen suunnittelussa ja tilannekohtaisesti myös toteutuksessa. Selvityksen laatijat käyttävät tarvittaessa oppilasta opettavien opettajien käsityksiä muita asiantuntijoita esityksensä pohjana.

Pedagoginen selvitys käsitellään aina moniammatillisena yhteistyönä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa koulun oppimisen tuen ryhmässä sekä yhdessä huoltajan ja oppilaan kanssa. Koulun rehtori hyväksyy allekirjoituksellaan pedagogisen selvityksen.

Huoltajan tai lapsen laillisen edustajan ja oppilaan kuulemisesta on oltava kirjallinen selvitys pedagogisen selvityksen liitteenä. Huoltajan ja oppilaan kuuleminen laaditaan Espoon kristillisen koulun lomakkeelle. Huoltajan ja oppilaan kuulemistilaisuuden järjestämisestä ja kirjaamisesta vastaa rehtorin valtuuttama henkilö. Esitykseen erityisen tuen päätöksestä liitetään tarvittaessa psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai sosiaalinen selvitys pedagogisen selvityksen ja huoltajan ja oppilaan kuulemisen lisäksi.

Erityisen tuen päätös

Erityistä tukea saavan oppilaan opetukseen osallistumiseen edellyttämien tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalvelujen sekä erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä tehdään hallintopäätös osana erityisen tuen päätöstä. Näiden palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan HOJKSissa.

Erityisen tuen päätös tulee tarkistaa aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen järjestämispaikan muuttuessa. Kuitenkin erityisen tuen päätös tarkistetaan 2. ja 6. vuosiluokan aikana. Myös kouluun otetun uuden erityisen tuen oppilaan päätös tarkistetaan.

Erityisen tuen tarkistaminen tehdään yhteistyössä opettajien, huoltajan, oppilaan ja oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Erityisen tuen tarkistamista varten on laadittava pedagoginen selvitys, joka käsitellään moniammatillisesti oppimisen tuen ryhmässä. Mikäli erityisen tuen tarvetta ei enää ole, tehdään päätös erityisen tuen lopettamisesta.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) laatimisesta vastaavat luokanopettaja tai luokanvalvoja yhteistyössä erityisopettajan kanssa. HOJKS laaditaan yhdessä oppilasta opettavien opettajien ja huoltajan, edellytystensä mukaisesti oppilaan sekä tarvittaessa koulun oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelma kirjataan wilman lomakkeelle.

Kokemukset käytetyistä opetusjärjestelyistä ja toimintatavoista kirjataan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämisen suunnitelmaan. Erityistä tukea saavan oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityisten apuvälineiden käyttö kuvataan HOJKSissa. Tätä tietoa hyödynnetään suunnitelman toteutumista arvioitaessa. Jos erityisen tuen oppilas opiskelee osittain erityisluokalla tai muun opetuksen yhteydessä, HOJKSiin kirjataan integraation tavoitteet, arviointi ja suunnitelman tarkistamisaikataulu.

Huoltajan kanssa keskustellaan, kuinka hän voi olla oppilaan oppimisessa apuna tavoitteiden saavuttamisessa. HOJKS-keskustelussa sovitut toimintatavat kirjataan suunnitelmaan. Oppilaalle laadittu HOJKS arvioidaan aina tuen tarpeen muuttuessa tai vähintään kerran vuodessa. Suunnitelman arviointi tehdään yhdessä huoltajan ja tarvittaessa oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa.

HOJKS-palaverin kokoonkutsujana toimii alakoulussa luokanopettaja ja yläkoulussa luokanvalvoja/erityisluokanopettaja. Oppilaan HOJKS laaditaan lokakuun loppuun mennessä. Syksyllä oppilaalle laadittu HOJKS tarkistetaan kevätlukukaudella. Koulun rehtori on vastuussa siitä, että oppilaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma laaditaan asianmukaisesti. HOJKSiin ei voi hakea muutosta valittamalla eikä muilla muutoksenhakukeinoilla.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistämisen ja opetuksesta vapauttamisen toimintamalli

Oppiaine voidaan yksilöllistää, mikäli oppilaalla ei ole pedagogisen ja psykologisen tai lääketieteellisten selvitysten perusteella edellytyksiä selviytyä oppiaineiden keskeisten sisältöjen opiskelusta. Päätös perustuu oppilaalle laadittuun pedagogiseen selvitykseen, asiantuntijalausuntoon sekä huoltajan ja oppilaan kuulemiseen. Yksilöllistetyn opetuksen toteuttaminen kuvataan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS). Yleisen oppimäärän oppilaan oppimäärän yksilöllistämisestä tai oppiaineen opetuksen vapauttamisesta tehdään erillinen hallintopäätös.

Rehtori ja oppilaan opettaja vastaavat siitä, että oppiaineen opetuksen vapauttamista varten oppilaalle laaditaan pedagoginen arvio tai selvitys sekä huoltajan ja oppilaan kuuleminen. Oppilaan terveydentilaan liittyvien syiden perusteella tehtävä oppiaineen opetuksesta vapauttaminen edellyttää lääkärin lausuntoa. Ennen oppiaineen opetuksesta vapauttamista, oppilaan opetuksessa on kokeiltu monipuolisesti ja riittävän pitkän ajan muita oppilaan tuen tarpeeseen soveltuvia tukikeinoja. Nämä keinot kuvataan oppilaan pedagogisessa arviossa tai selvityksessä. Päätöksen oppiaineen opiskelun vapauttamisesta tekee se viranhaltija, jonka toimii se kuuluu kulloinkin voimassa olevan lautakunnan hyväksymän opetuslainsäädäntöön perustuvan ratkaisuvallan mukaan. Oppilaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan, kuinka oppiaineen opiskelusta vapautettu oppiaine korvataan muulla opetuksella tai ohjatulla toiminnalla.

7.4. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää suunnitelmallisesti sekä niin usein kuin on tarpeen.

Tukiopetukselle on ominaista yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Ennakoivassa tukiopetuksessa uusiin opittaviin asioihin perehdytään jo etukäteen. Tukiopetuksella voidaan vastata myös poissaoloista johtuviin tuen tarpeisiin.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus osallistua tukiopetukseen. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja, sen voi tehdä myös oppilas tai huoltaja. Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen tarpeen ilmenemistä. Tukiopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua hänelle järjestettyyn tukiopetukseen.

Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan

tarpeet tukiopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös tukiopetuksen tavoitteet ja antaminen.

Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on esimerkiksi kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, vuorovaikutustaidoissa tai koulunkäynnissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamista suunnitellaan, sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikaista erityisopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa sen merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua siihen.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla. Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana ja opiskellessaan erityisluokassa. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja antaminen.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkittamis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla. Tarkoituksena on turvata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikkina koulupäivinä.

Oppilaalle järjestetään tarvittaessa tulkittamista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien oppilaiden kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten oppilaiden kohdalla tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Oppilaan kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään puhevammaisten tulkkia tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea oppilaita kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee oppilasta päivittäisissä tilanteissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa muun henkilöstön kanssa. On tärkeää, että työn- ja vastuunjako on selkeä.

Avustajan antama tuki edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle.

Eryitysten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi

erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Oppilaan kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat oppilasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Oppilaan tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota oman koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten oppilaille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arvioissa. Erityistä tukea saavan oppilaan palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista palveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

7.5. Tulkitsemis- ja avustajapalvelut

Luokanvalvojat kartoittavat omaa oppilasryhmäänsä koskevat tulkitsemistarpeet. Tulkkia tarvittaessa opettaja tilaa tarvitsemansa tulkin koulun suosittelmista tulkkipalveluista. Oppilaan lähisukulaisia ei käytetä tulkkina oppilaan tai perheen asioita käsiteltäessä. Tulkitsemispalveluissa lähtökohdانا on ymmärryksen, luottamuksen ja puolueettomuuden ilmapiiriin luominen asioiden hoitoon.

Avustaja- ja apuvälineiden tarpeet kartoittaa oppilasryhmänsä osalta luokanvalvoja. Luokanvalvoja tuo tarpeet oppilaan tuen ryhmän tietoon. Tarpeet oppilaan tuen ryhmälle voi tuoda myös huoltaja tai joku oppilasta hoitava taho. Oppilaan tuen ryhmä suunnittelee, konsultoi kunnan palveluntarjoajia ja koordinoi. Pysyvä ja pitkäaikainen avustaja- tai apuväline tarve kirjataan aina oppilaan oppimissuunnitelmaan. Avustajan tuki suunnitetaan tavallisimmin koko opetusryhmälle. Tuki voi olla osa- tai kokoaikaista. Avustajapalvelut kohdennetaan koulun tasolla. Mikäli avustaja- tai apuväline tarve on tilapäinen, esim. oppilastapaturmaan liittyen, luokanvalvoja ei ole velvollinen tiedottamaan oppilaan tuen ryhmää tai laatimaan oppilaalle oppimissuunnitelmaa. Kirjaamiseen riittää opettajan oma päiväkirja. Opettaja tiedottaa avustaja- tai apuväline tarpeen oppilaan oppimisympäristössä toimivalle henkilökunnalle, mikäli tarpeiden huomioiminen vaatii koulun normaalista toiminnasta poikkeavia käytäntöjä, kuten hissien käyttöä tai poistumista oppitunneilta.

Erityistä tukea saavan oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluiden sekä erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä.

Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista tulkitsemis- ja avustajapalveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös. Hakemukseen liitetään pedagoginen arvio. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

8. OPPILASHUOLTO

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta perusopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä.

Lasten ja nuorten kehitysympäristön ja koulun toimintaympäristön muuttuessa oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa koulun perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy läheisesti koulun kasvatus- ja opetustehtävään. Oppilashuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Perusopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Opetuksen toteuttamiseen kuuluvasta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään omassa osiossaan.

Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa. Kouluyhteisön tai oppilaiden hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Koulussa oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla. Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan oppilaille ja huoltajille siten, että ne ovat helposti saatavilla. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrääjassa.

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja. Oppilaan ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisää oppilashuollon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Eri koulutusasteiden vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa kokonaisuutena. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään kouluyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia.

Oppilashuoltoryhmät

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella

määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi kouluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon yhteinen, jolloin ryhmästä on perusteltua käyttää nimitystä opiskeluhuollon ohjausryhmä.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä eli yhteisöllisen oppilashuollon ryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa muu tehtävään soveltuva monialainen koulukohtainen ryhmä. [1]

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta.

Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Oppilashuolto luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät kouluyhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja tai rehtori ilmoittaa koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Kouluyhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä kouluyhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. [2]

Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista oppilashuoltoa ja niistä tehtävät yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeitä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitkä tiedot, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.